

OBVAZY

Obvazová technika

Obvaz = léčebné nebo preventivní **ovinutí části těla** textilním materiálem nebo kombinací tohoto materiálu (dřeva, sádra, pryž, plast.
= musí být účelný a estetický

Obinadlo = **pruh textilie** sloužící k vytvoření obvazu.

Rozdělení obvazů

- podle účelu použití
- podle druhu obvazového materiálu

Druhy obvazů podle účelu použití

- **Krycí obvazy** – kryjí traumatické rány, popáleniny, operační rány apod. Jejich účelem je chránit a izolovat ránu před infekcí a ostatními vlivy.
- **Tlakové obvazy** – kompresivní obvazy. Je krycí obvaz, který působí zvýšeným tlakem na ránu. Používá se v rámci první pomoci ke stavění krvácení.
- **Znehybňující obvazy** – imobilizační obvazy zamezují úplně nebo částečně (distorze a léčba poranění měkkých částí těla) pohybu některé části těla. Cílem je zajistit klidné hojení (zlomeniny, rány) a snížit bolestivost omezením pohybu. Obvazy jsou tvořeny z pevných materiálů – sádra, pryskyřice, termoplastický obvaz.
- **Tahové obvazy** – extenční obvazy vyrovnávají zkrácení končetin způsobená zlomeninami nebo luxacemi (náplastová fixace, Kirschnerova fixace).
- **Korekční obvazy** – používány zejména v dětské ortopedii. Mají charakter sádrových obvazů.

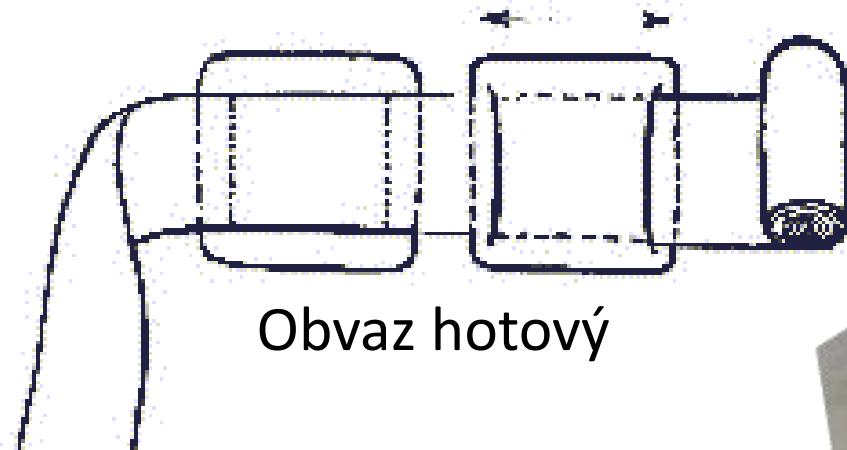
1. Obvazové tkaniny

Tkaniny jsou látky vyrobené tkaním z různého, převážně přírodního materiálu nebo z umělých vláken.

Hydrofilní gáza je řídká tkanina vyrobená z bavlněné příze. Hydrofilní gáza je základem pro výrobu obinadel, elastických obinadel, krycích čtverců, longet, břišních roušek a tamponů.

Obinadla z pružné síťoviny (punčochová, hadicová) jsou vyráběna jako úpletová bezešvá.

Obinadla

Obvaz hotový

2. Obvazové vlákniny

- Obvazová vata se vyrábí ze semen bavlníkových keřů. Užívá se k podkládání obvazů a sádrových fixací.
- Buničitá vata je vyrobena z dřevní celulózy a je tvořena několika vrstvami tenkých, hrubě strukturovaných listů papírového charakteru.
- Viskózová stříž se podobá bavlněné obvazové vatě, je méně pevná a hebká.

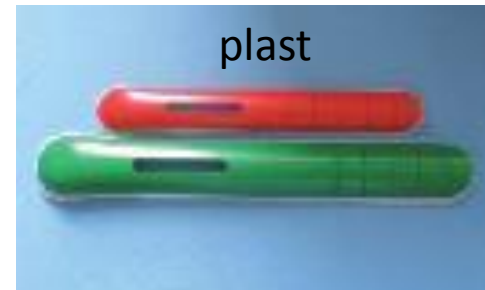
3. Impregnované obvazové materiály

- **Sádrové** ... rychle
- **Zinkoklí** ... nejvýhodnějších
- **Pryskyř** ... pryskyřič
- **Termop** ... teplotě
- **Výhodo**

4. Materiály zpevňující obvazy

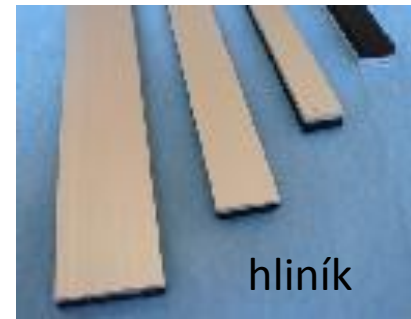
- Kovové drátěné dlahy (Kramerovy dlahy)
- Hliníkové dlahy – pro znehybnění prstů
- Plastové dlahy – z termoplastického materiálu, po zahřátí tvarovatelné
- Termoplastická dlaha vhodná k pevné fixaci končetin. Použití jako pevná bandáž, nebo pro výrobu dlahy.
- Adhezivní obinadlo - pružná adhezivní bandáž se schopností odpuzovat vlhko, antialergická k pokožce.

Adhezivní obinadlo

termoplast

Termoplastický polyesterový obvaz z pružné polyesterové pleteniny ze skelných vláken.

Charakteristika

Aktivace vodní lázní (teplota minimálně 70 °C).

Modelace přibližně 3 minuty.

Po 5 minutách podpůrný obvaz, který lze po 15 minutách zatěžovat.

Plná zátěž již po 30 minutách.

Nejsou nutné rukavice.

Bez podkladového materiálu.

Rychlá aplikace, čistota pracovního prostředí.

Snadná modelace – lze přizpůsobit různým tvarům, nekrčí se.

Lze dodatečně tvarovat opětovným zahřátím.

Propustná pro vzduch a vodní páry, stabilní do 50 °C.

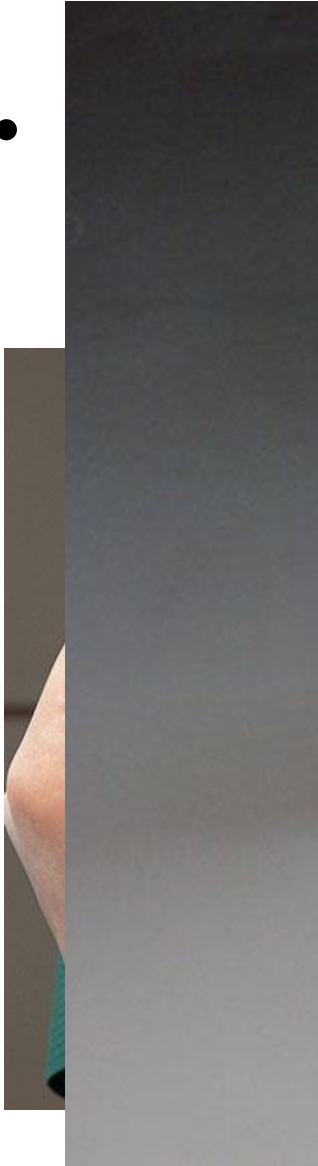
Obvaz je velmi lehký.

Použití

Pro silnou až extrémně silnou stabilizaci.

Asi 100,-

Obvazy hadicové - Pruban

6. Tekuté obvazy

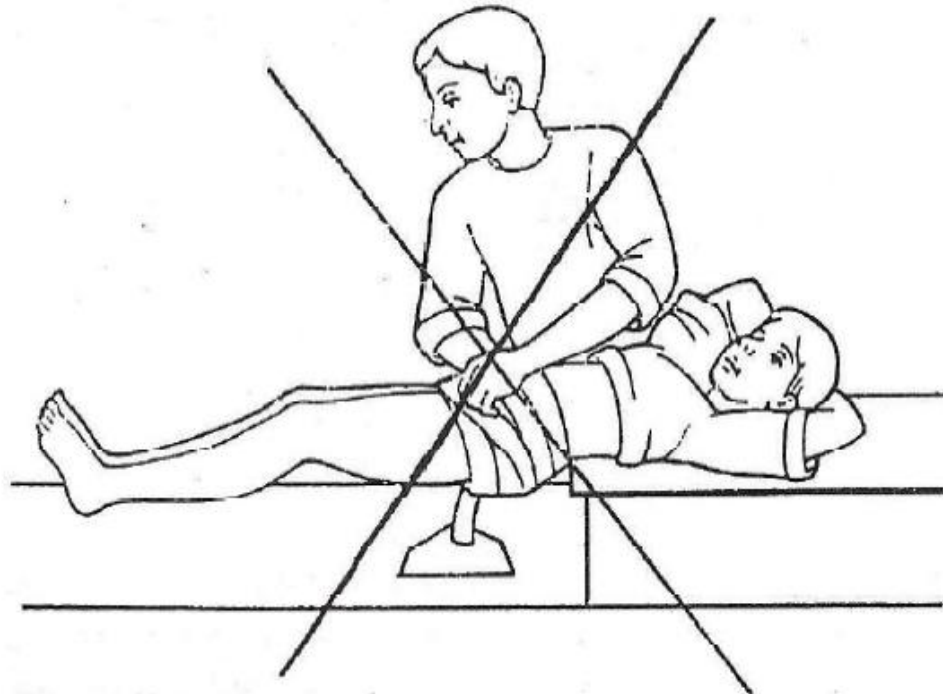
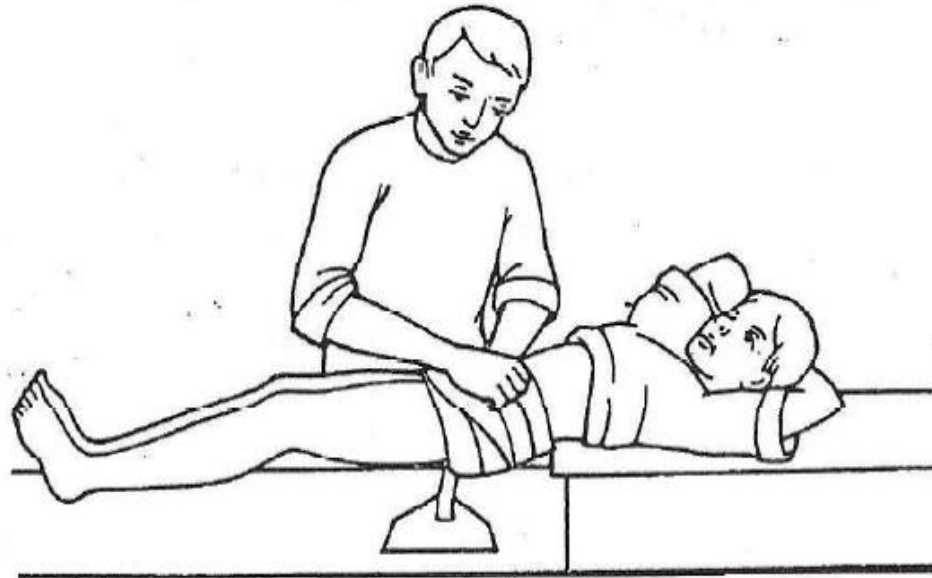
- Se aplikují přímo na ránu v podobě nátěru nebo spraye (Akutol, Solutio Novikov).
- K rychlému ošetření oděrek a drobných ran.
- Po aplikaci na ránu vytváří nepropustný film.
- Odstranění obvazu probíhá samovolným odloučením po několika dnech

Obecné zásady zhotovování obvazů

1. Poučení pacienta – důvod přiložení obvazu, délku přiložení obvazu, možné komplikace
2. Z obvazové končetiny sejmout ozdoby, které by mohly při vzniku otoku zapříčinit poruchy prokrvení – ischemii.
3. Důležitá je prevence a léčba bolesti
4. Respektování anatomických poměrů v místě přiložení obvazu. Místa s rizikem otlaku nutno podkládat, pozor na opruzeniny v místech vlhké zapáčky (pod prsy, třísla, podpaží).
5. Fyziologické postavení
6. Vhodně zvolená šířka obinadla
7. Technika přiložení – pravák drží obinadlo v pravé ruce, začíná se od nejužšího místa končetiny k místu nejširšímu
8. Na první Otáčky se vedou jedním směrem, následující otáčka překrývá předchozí přibližně o dvě třetiny šířky obinadla
9. Výsledný obvaz musí být účelný a upravený
10. Obinadlo nesmí škrtit, ale nesmí být ani volné
11. S pacientem po celou dobu přikládání obvazu komunikujeme

SPRÁVNÝ A NESPRÁVNÝ POSTOJ PŘI OBVAZOVÁNÍ!

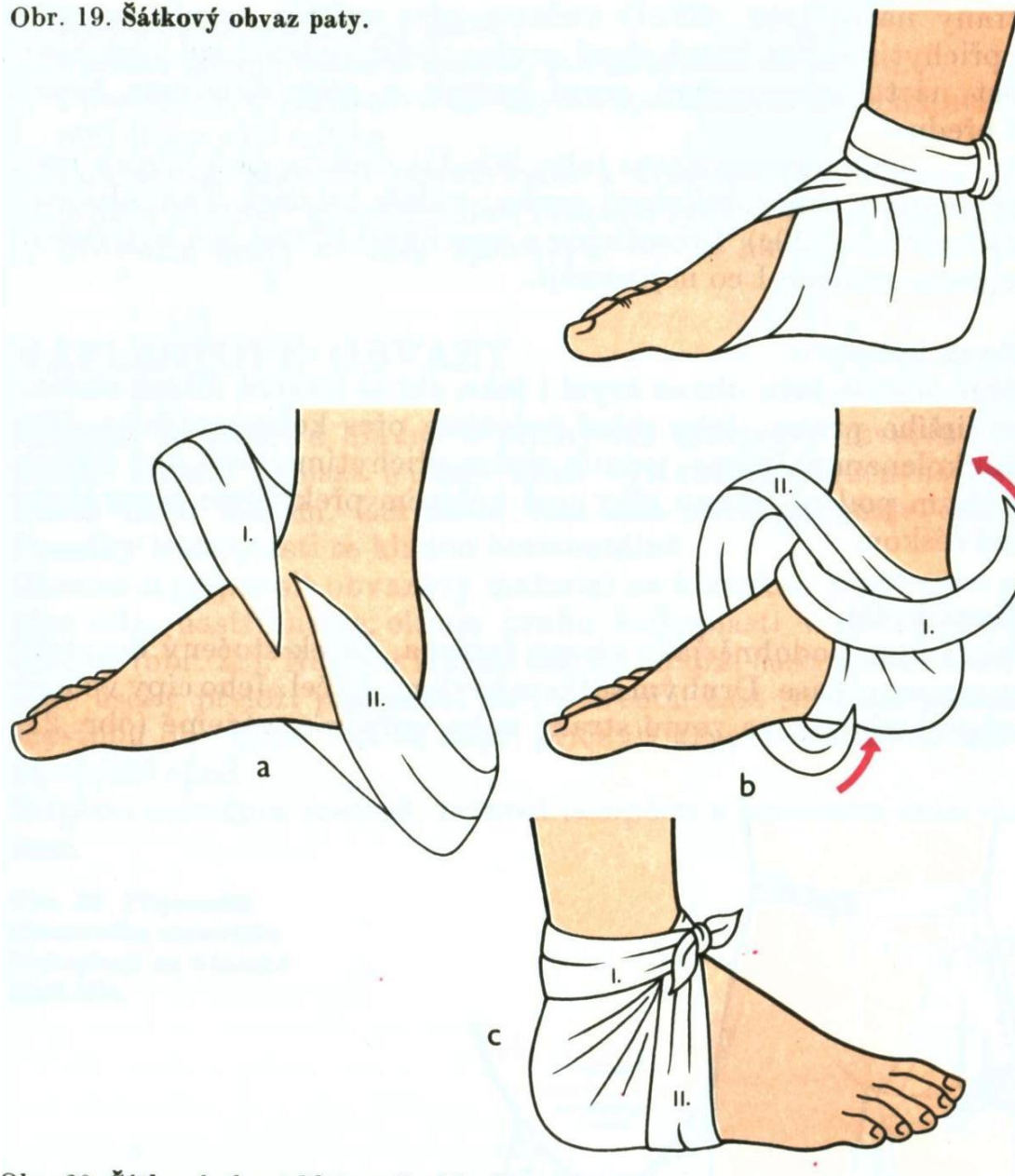

ŠÁTKOVÉ OBVAZY

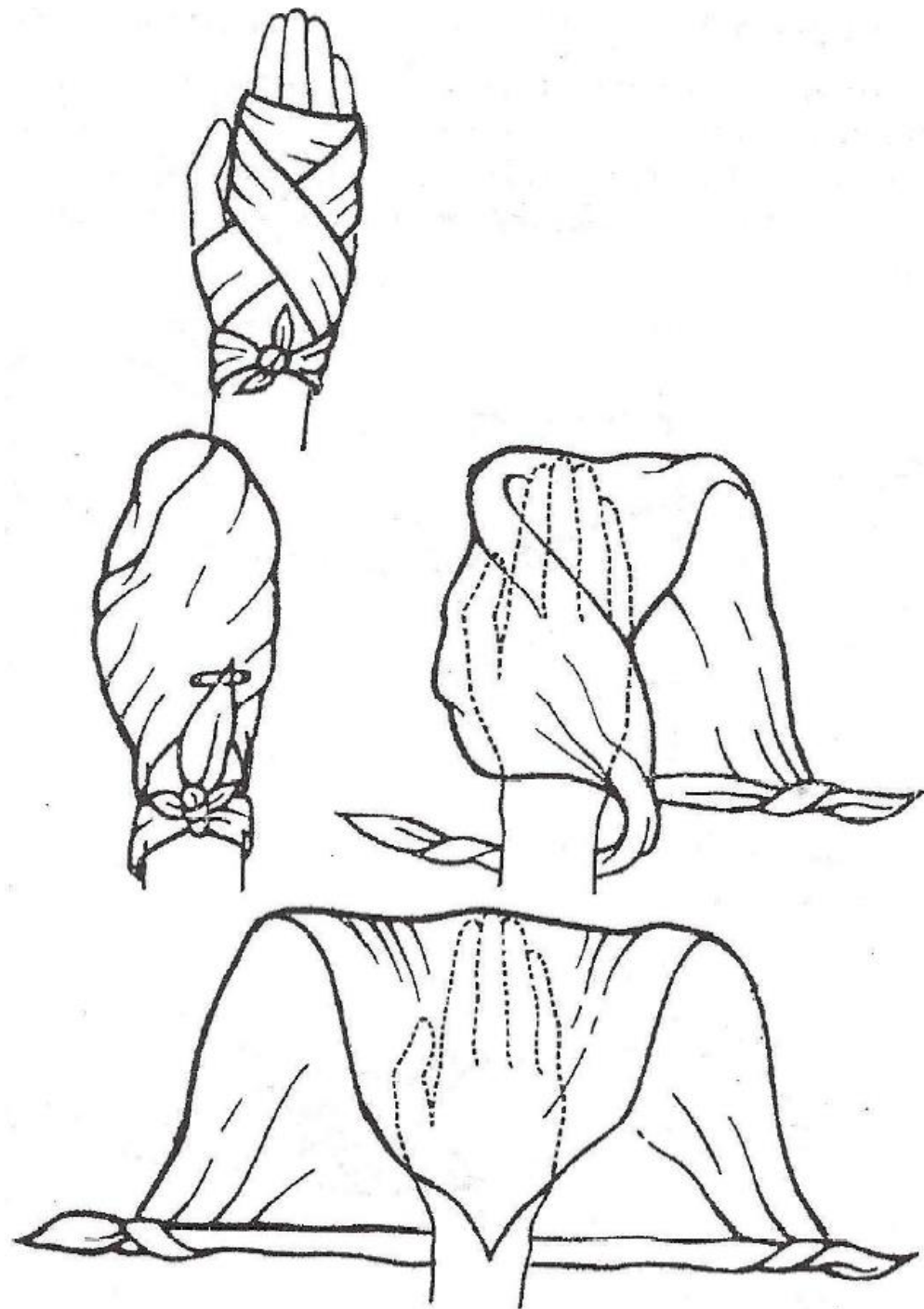

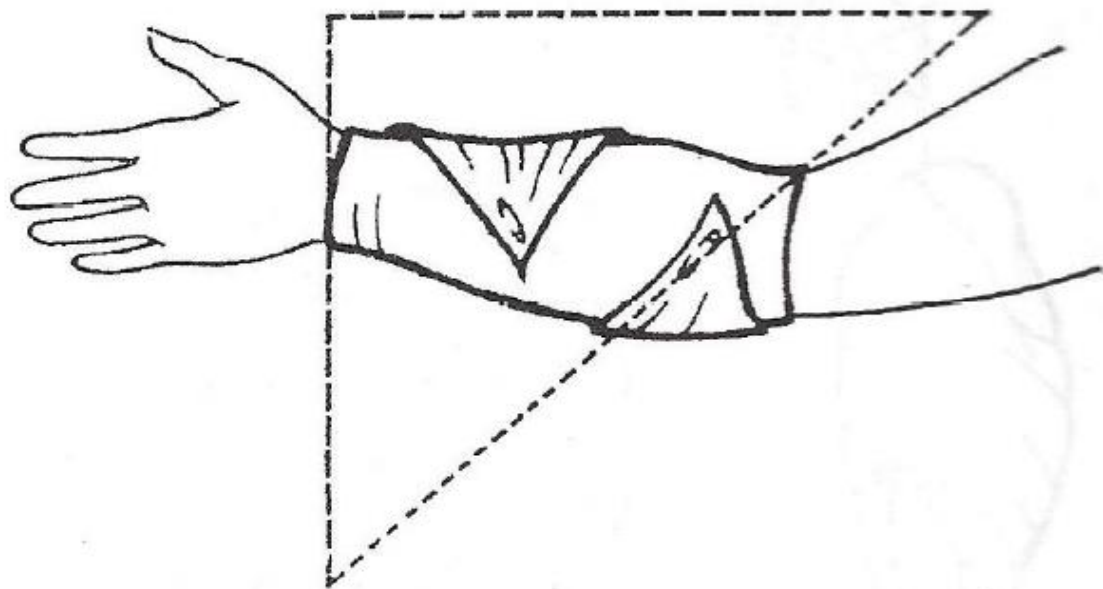
OBVAZ PATY

Obr. 19. Šátkový obvaz paty.

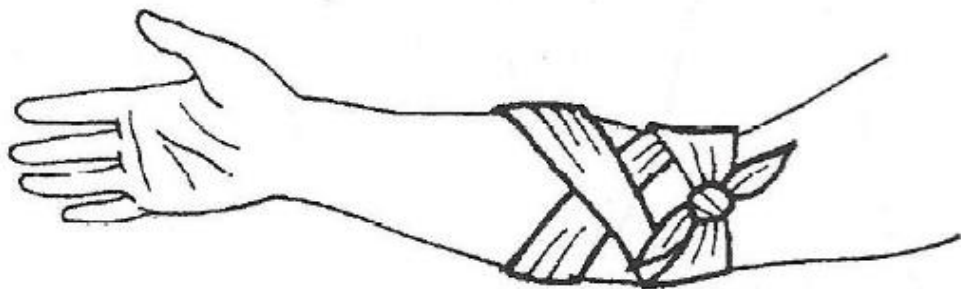
ŠÁTKOVÝ OBVAZ RUKY

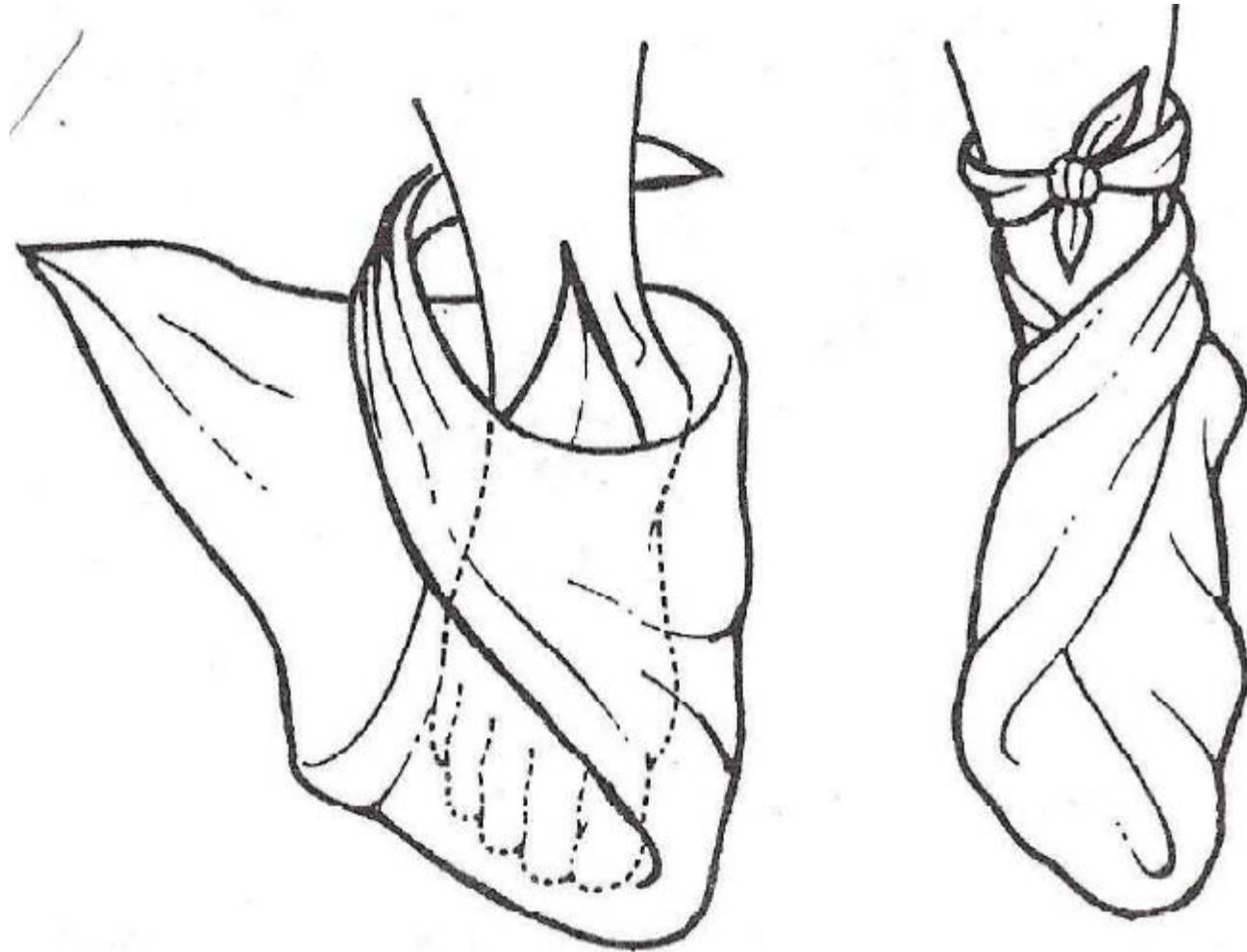
Obr. 15

ŠÁTKOVÝ OBVAZ PŘEDLOKTÍ

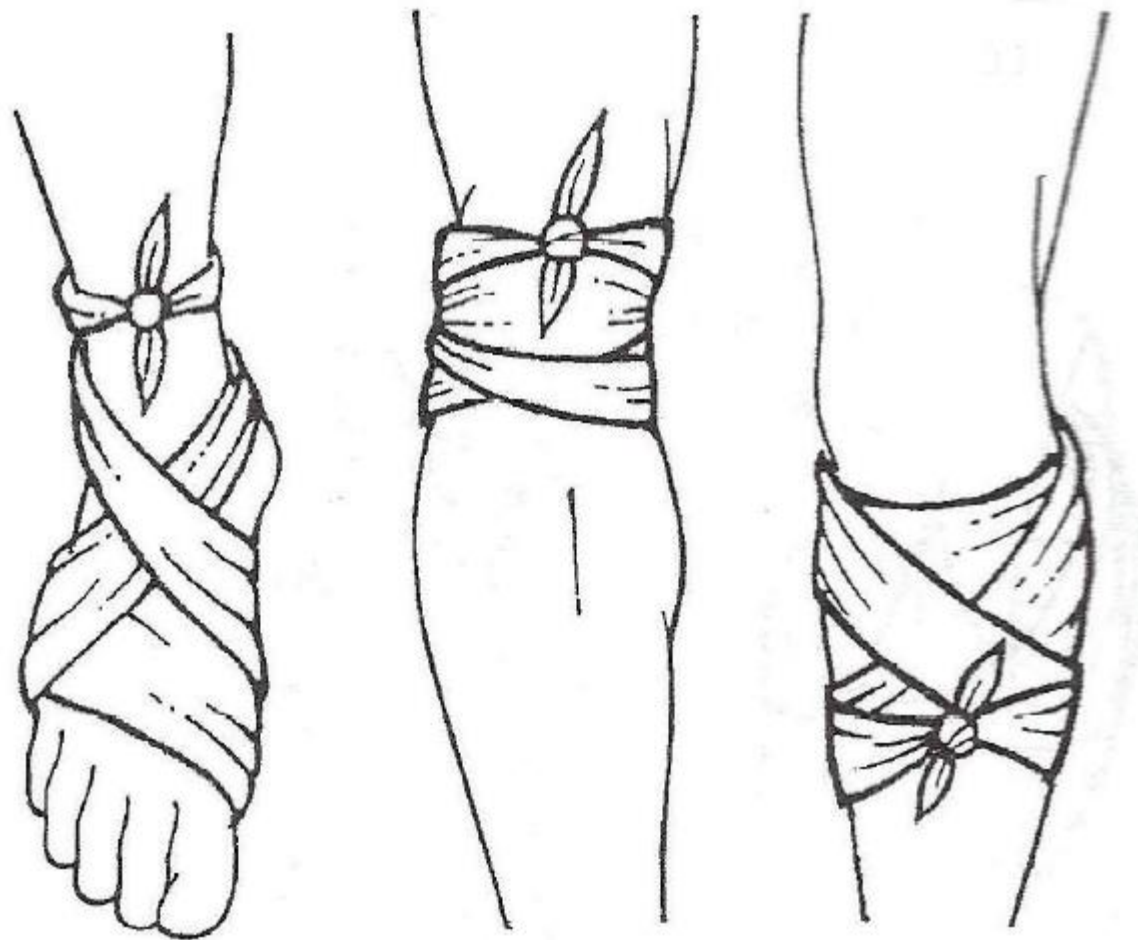

Obr. 16

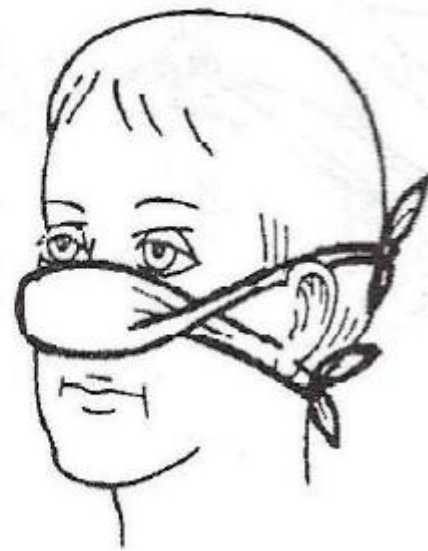
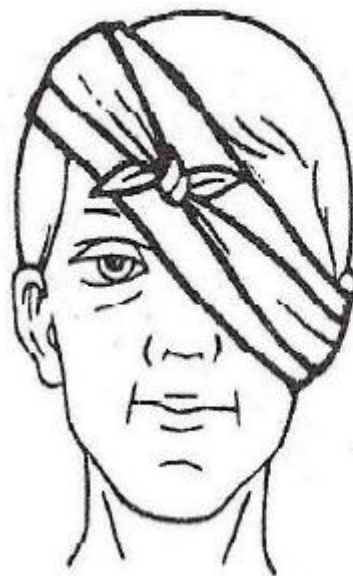
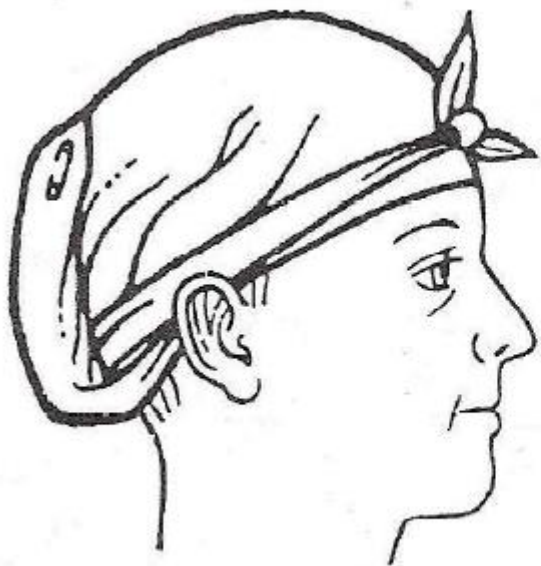
ŠÁTKOVÝ OBVAZ NOHY

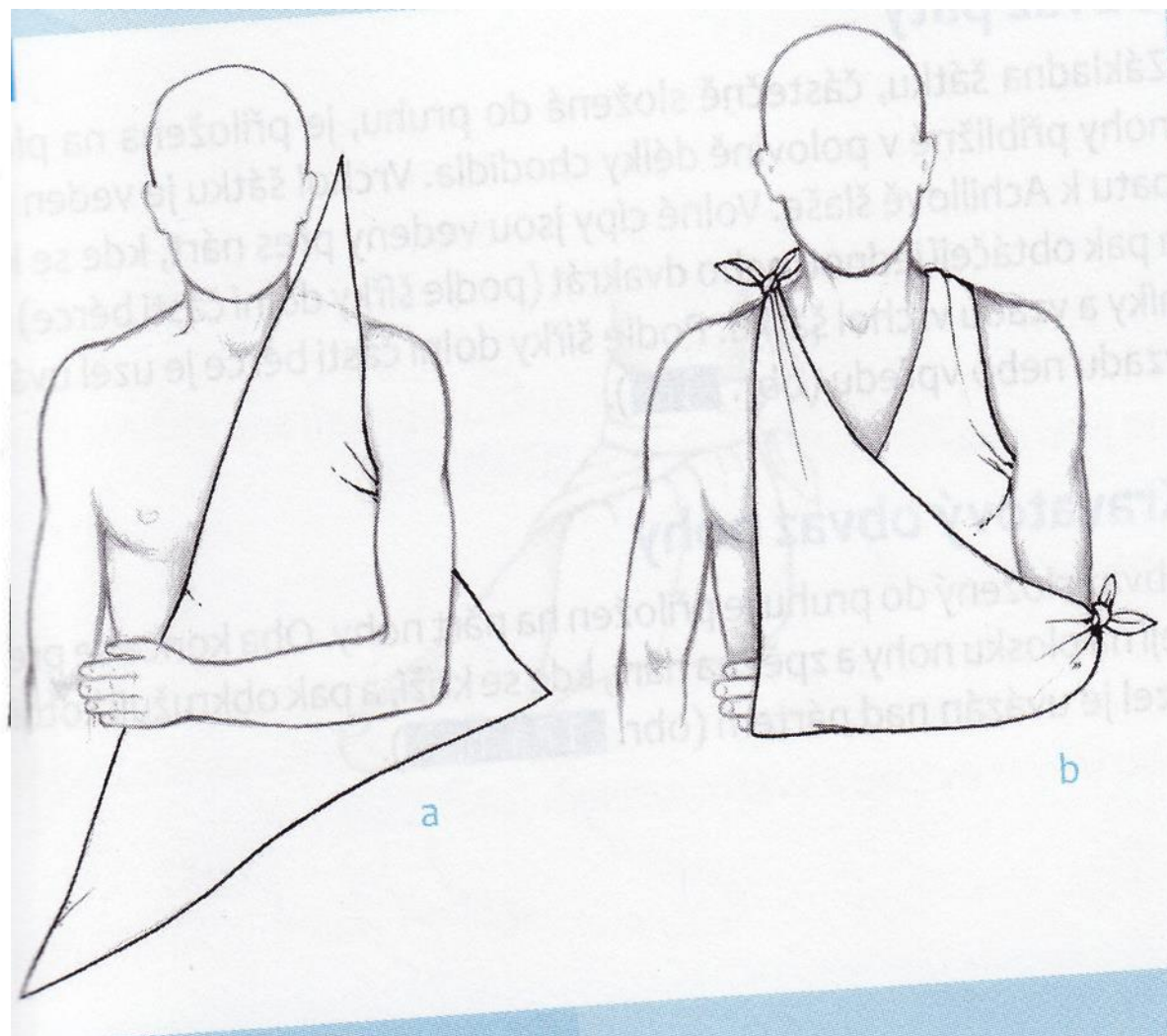
ŠÁTKOVÉ OBVAZY DOLNÍ KONČETINY

ŠÁTKOVÝ OBVAZ HLAVY

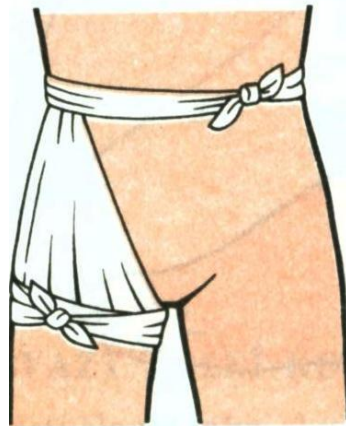
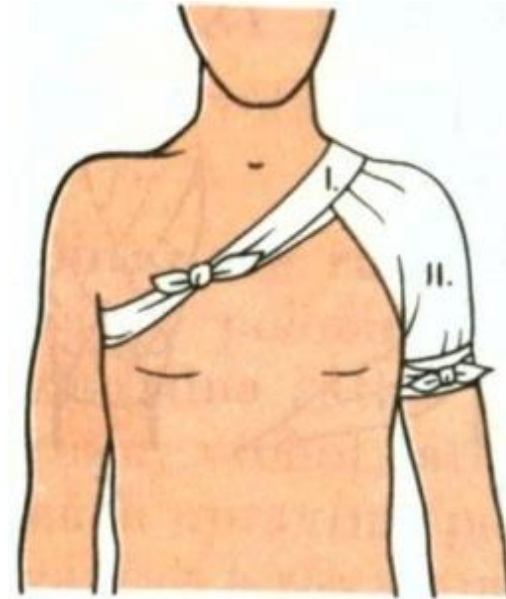
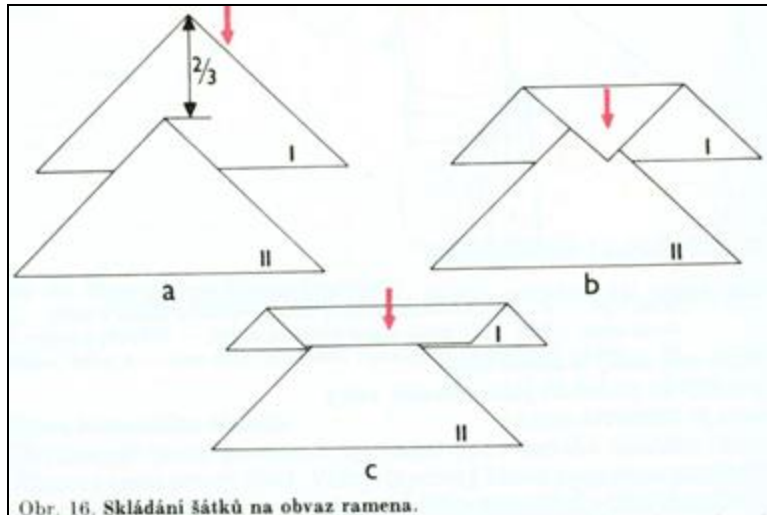

ŠÁTKOVÝ ZÁVĚS HORNÍ KONČETINY

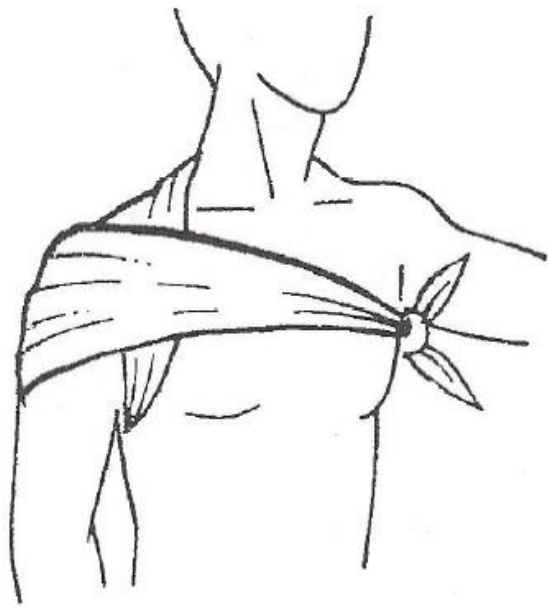
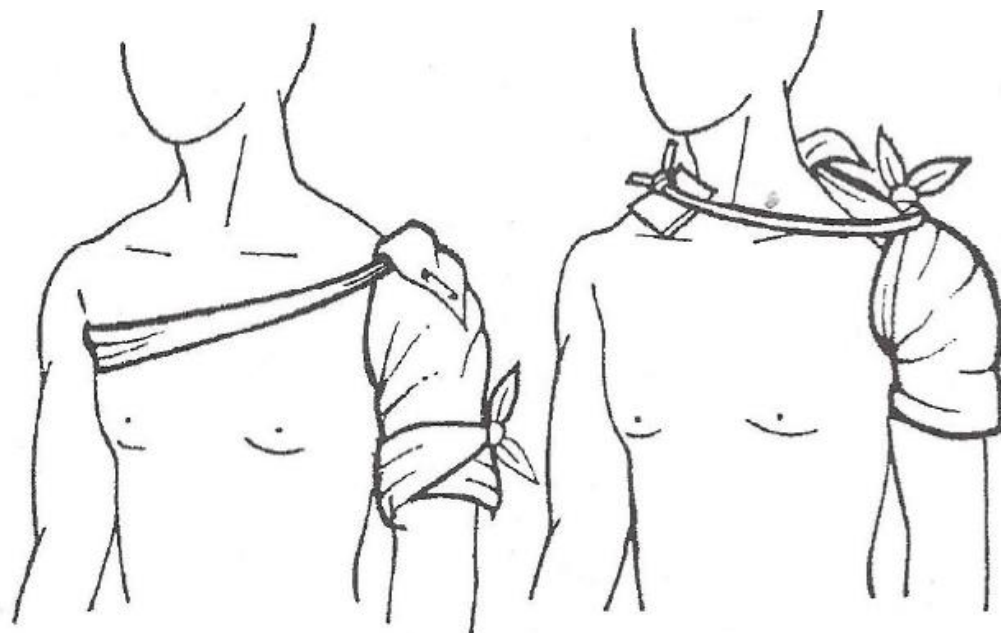

OBVAZ RAMENE A KYČLE

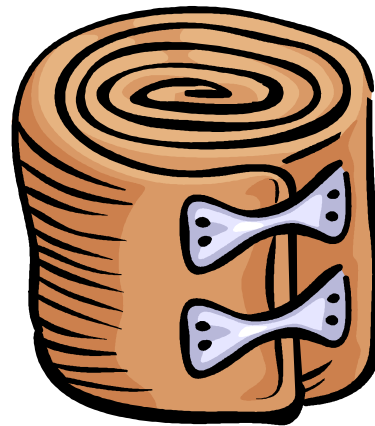

Obr. 21. Šátkový obvaz kyčle.

ŠÁTKOVÝ OBVAZ RAMENE

OBVAZY OBINADLOVÉ

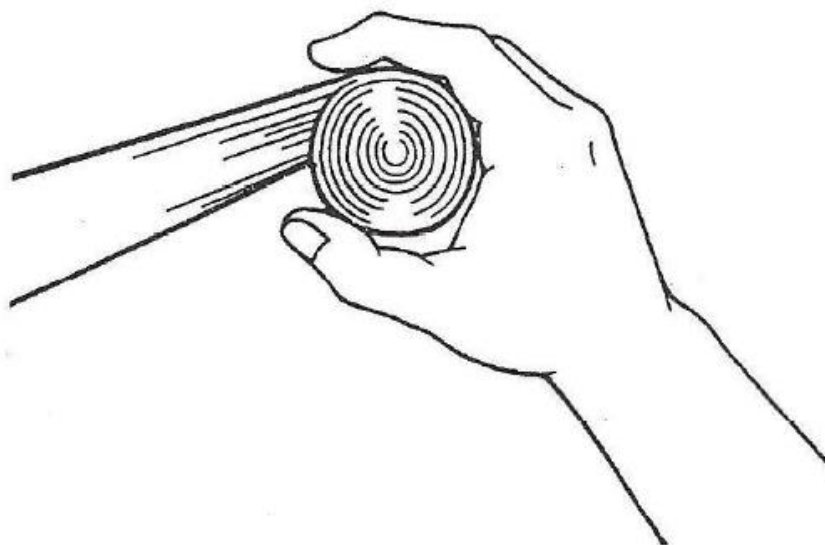

Zásady I

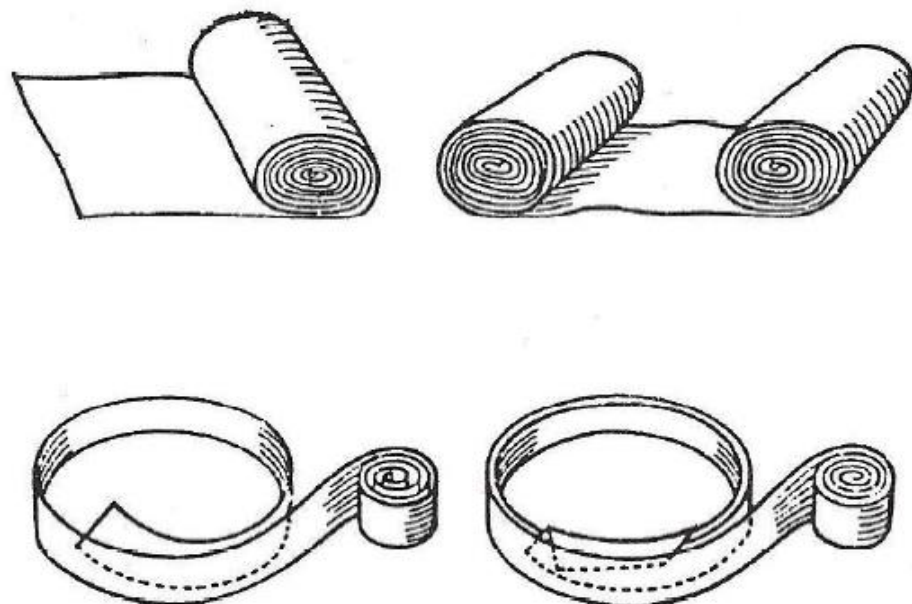
- Šířka obinadla dle ošetřované části těla.
- Hlavu obinadla držíme v dominantní ruce, odvíjíme palcem.
- Ránu sterilně kryjeme, pak obvazujeme.
- Do míst kde hrozí opruzenina vkládáme vatu zasypanou pudrem.
- Začínáme vždy na užší části, postupujeme směrem k širší.
- Neutahujeme, obinadlo necháváme volné, hlídáme pozici kloubů.

Zásady II

- Na začátku a na konci zpevnujeme obvaz kruhovou otočkou.
- Před první otočkou děláme založení rožku obinadla – brání otáčení.
- U silných – pružných obinadel roh obinadla nezakládáme.

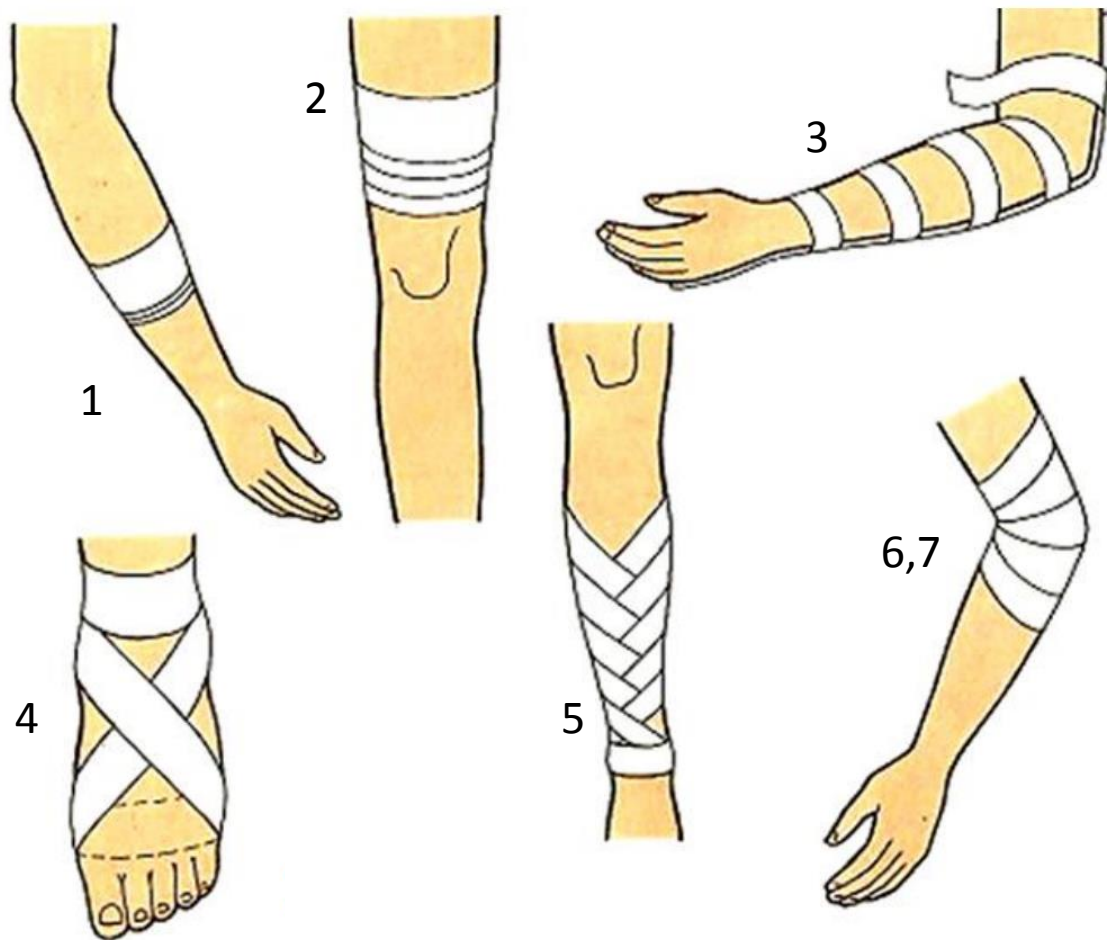
Obr. 11: *Správné držení obinadla*

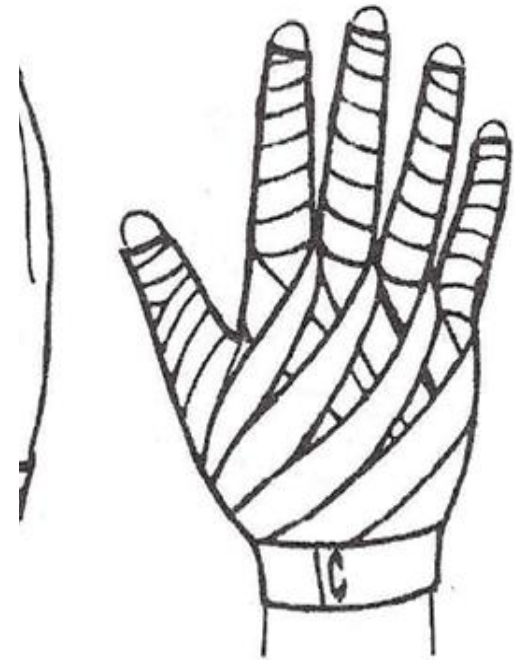
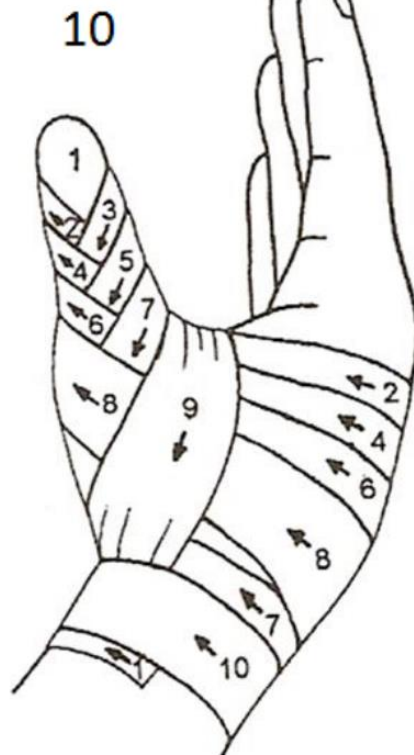
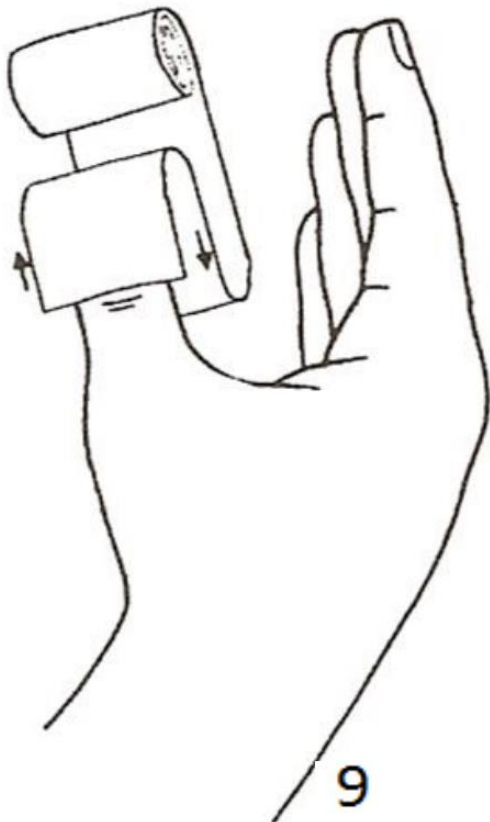
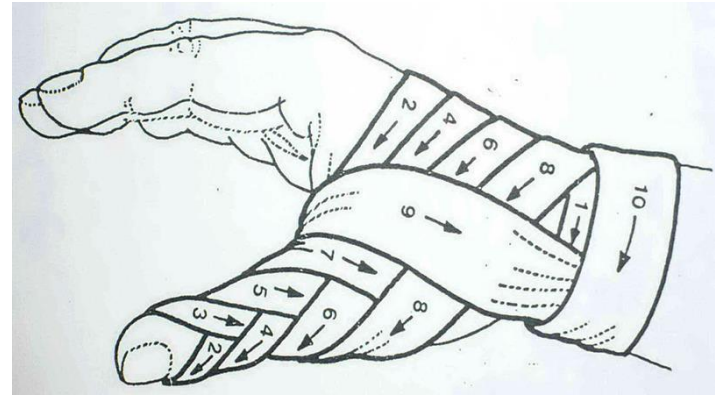
Obr. 12: *Obinadlo a základní obtáčka*

Základní druhy otoček, obvazů

1. Kruhová
2. Hoblinová
3. Spirálová
4. Osmičková
5. Klasová
6. Rozbíhavý
7. Sbíhavý

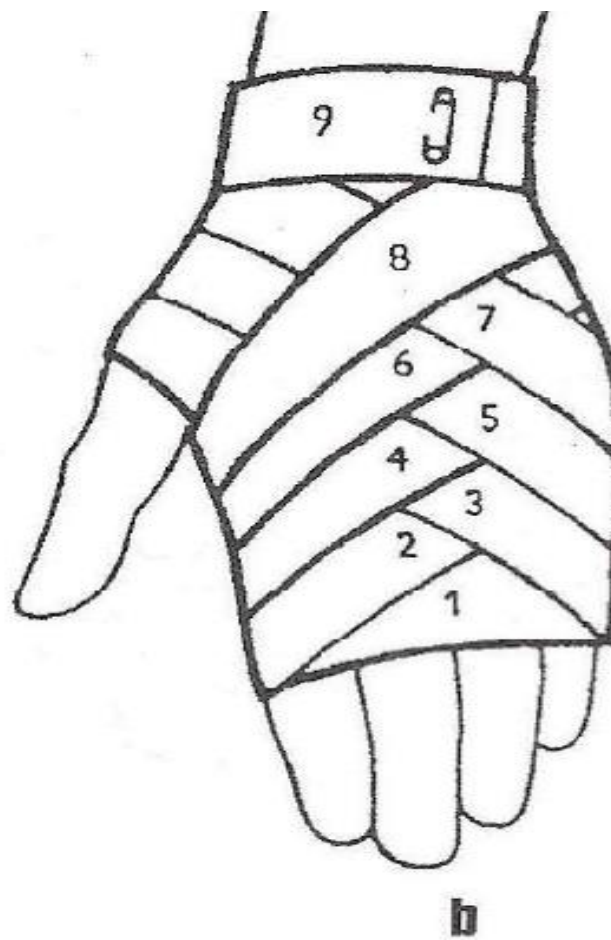
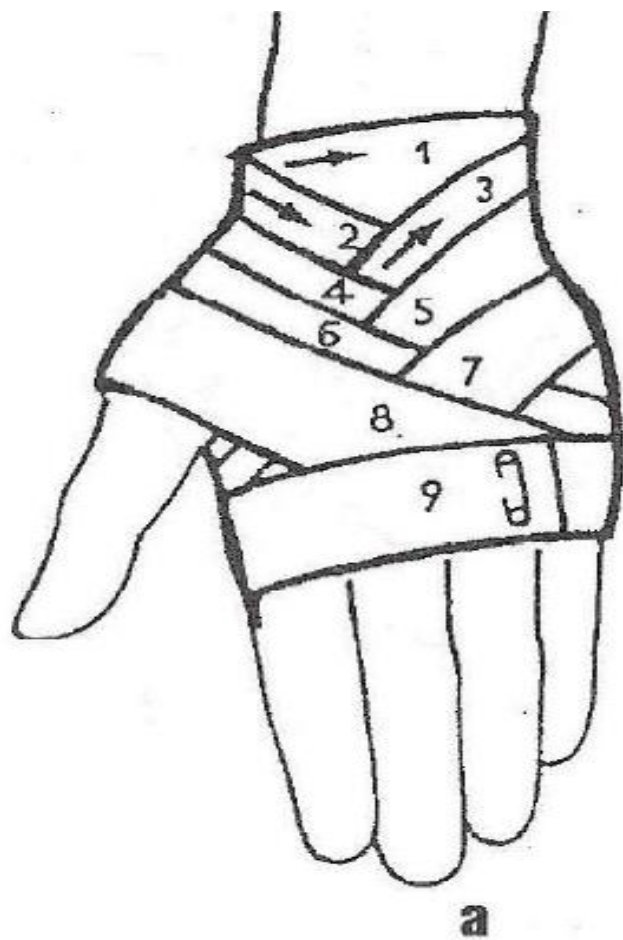

OBVAZ PRSTŮ RUKY

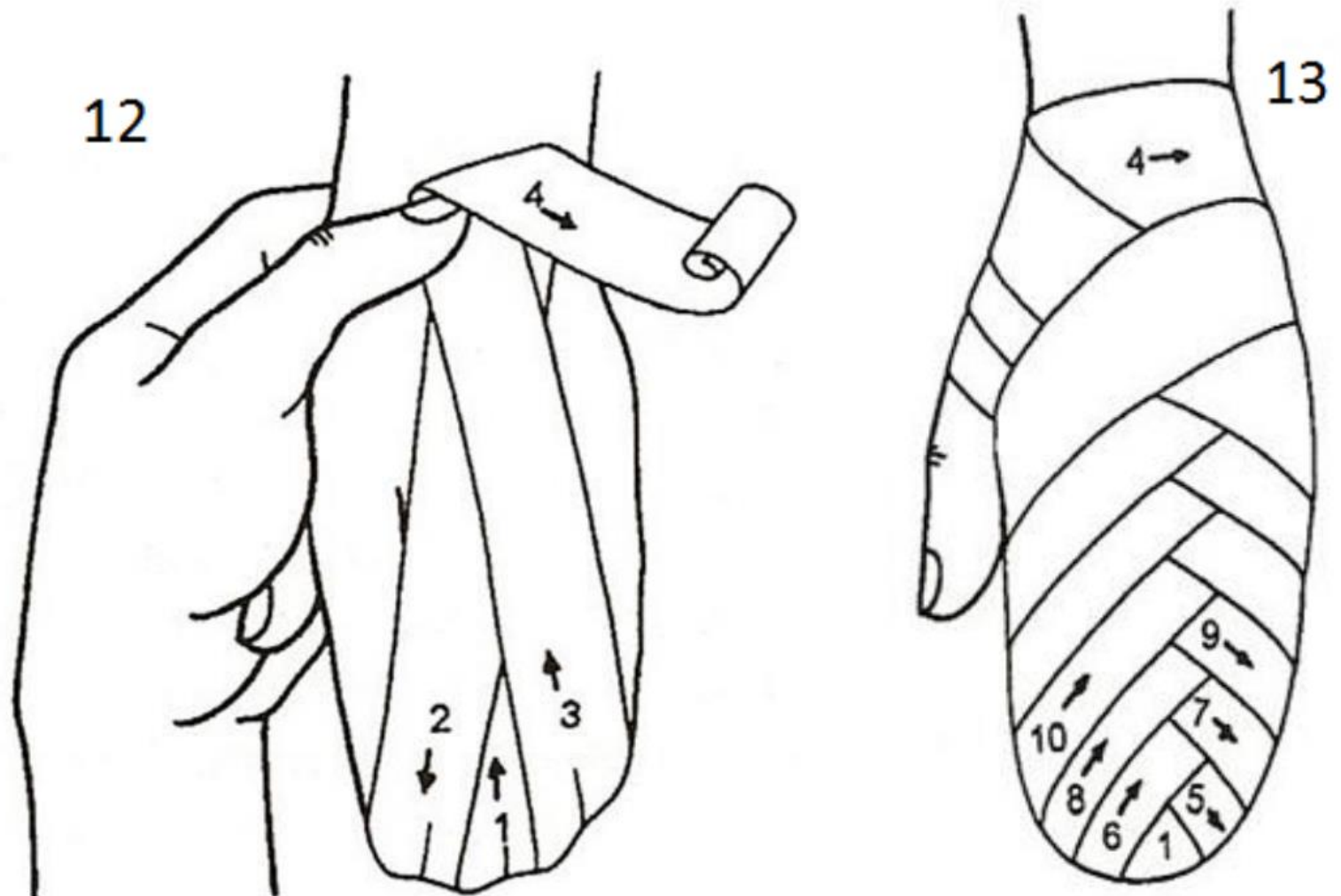

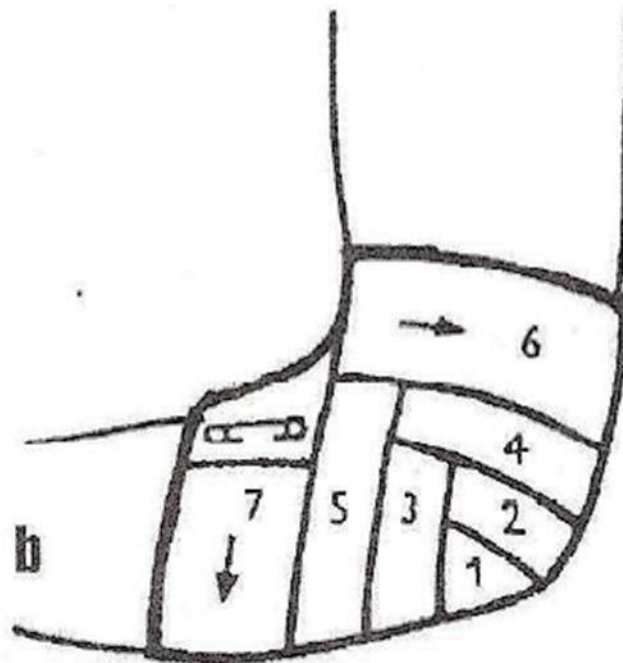
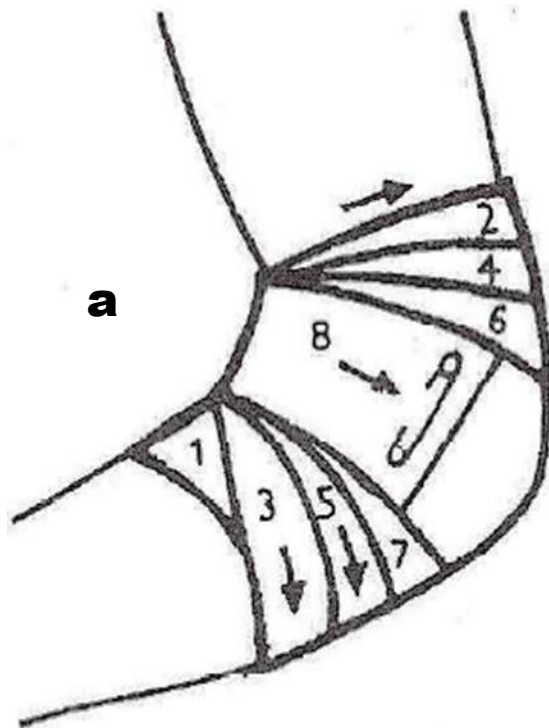
OBVAZ HŘBETU RUKY

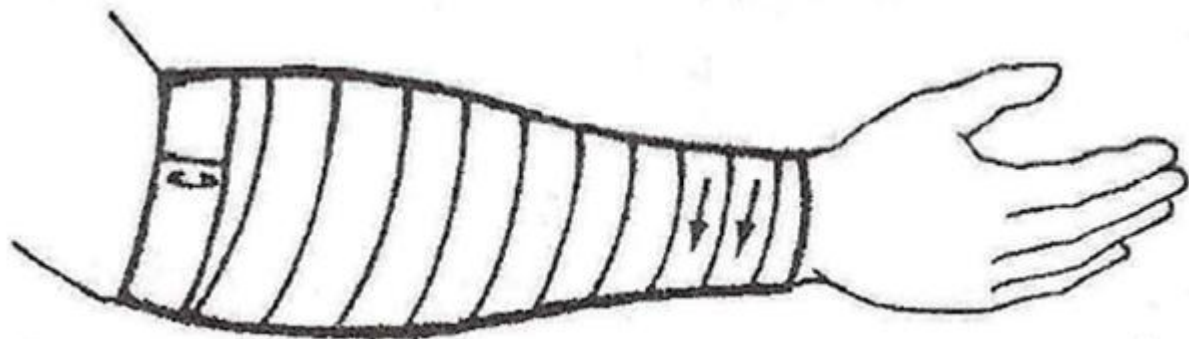
OBVAZ HŘBETU RUKY rukavička

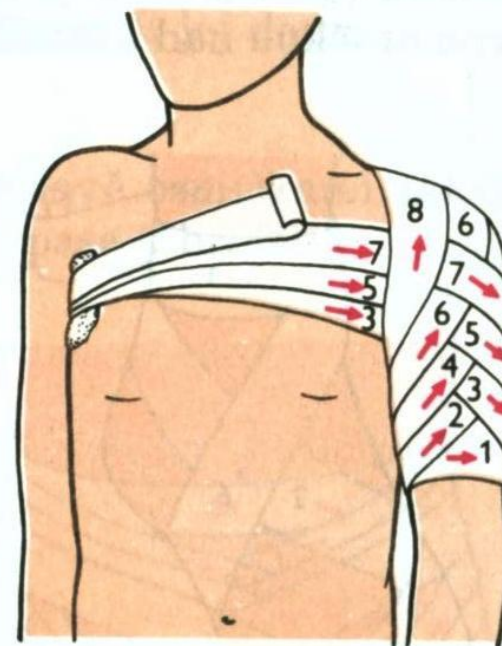
Sbíhavý (a) a rozbíhavý (b) obvaz kloubu, tzv. želvový

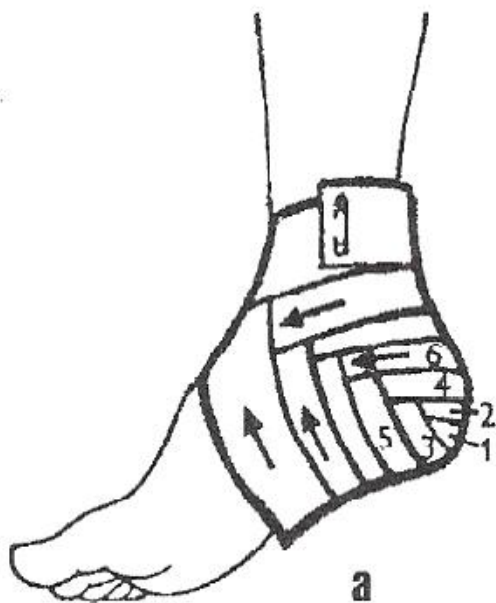
HOBLINOVÝ OBVAZ KONČETINY

Obr. 34. Obvaz ramena vzestupný.

OBVAZY NOHY

Želvový obvaz paty (sbíhavý, rozbíhavý)

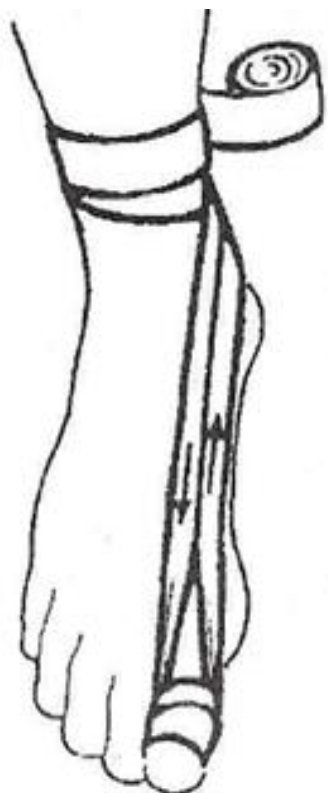

Obdoba „pacičky“ na noze

Obvazy nohy

Klasový obvaz palce

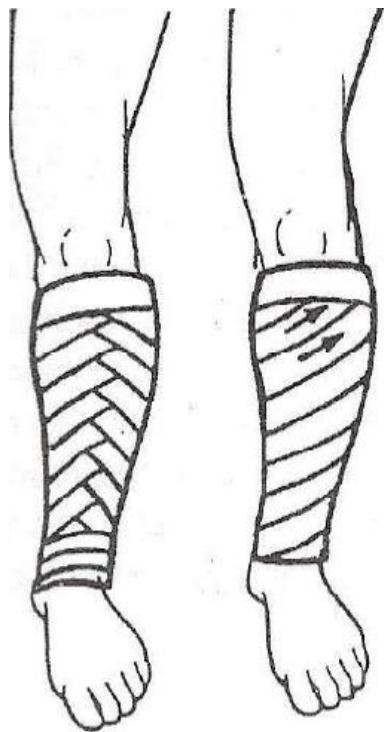

Tzv. třmen nohy

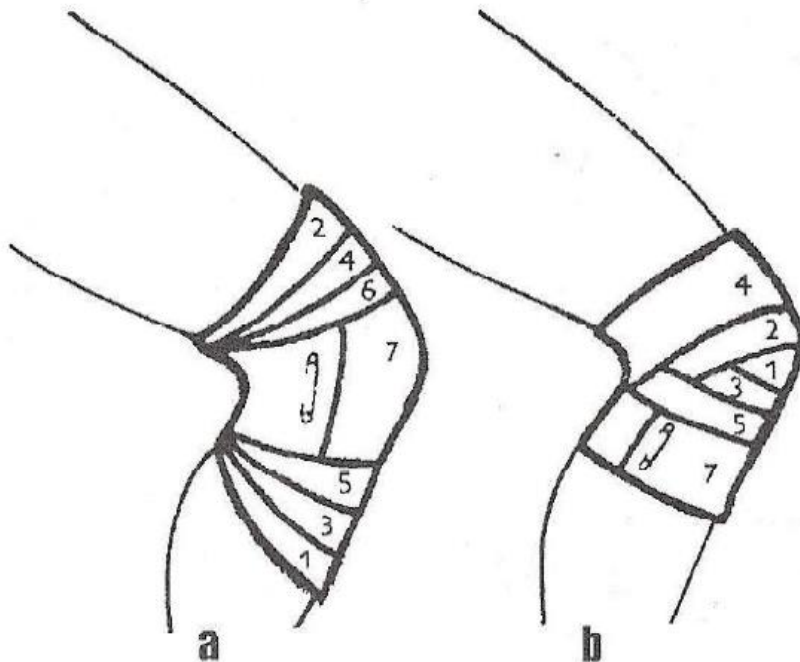

Klasový sandálový obvaz

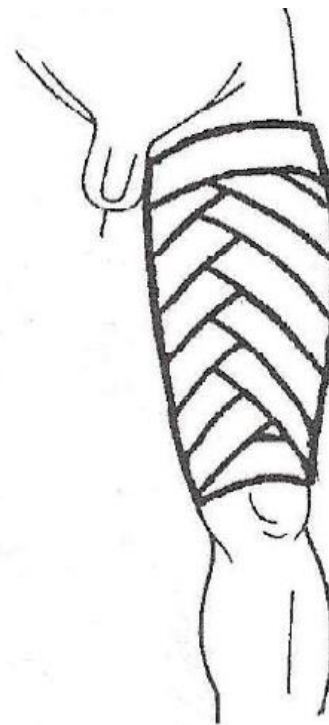
OBVAZY NA DOLNÍ KONČETINĚ

Obvaz bérce (klasový, hoblinový)

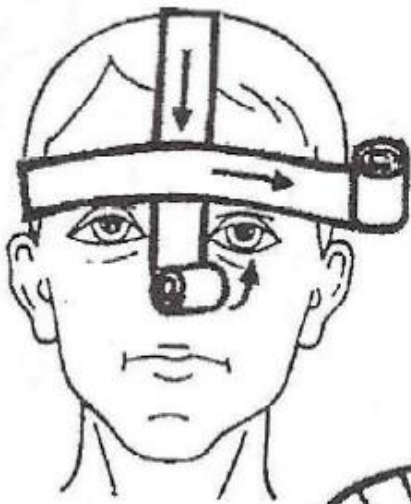

Želvový obvaz kolena

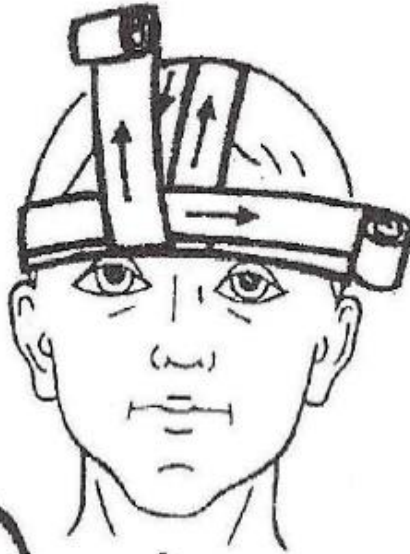

Obvaz stehna

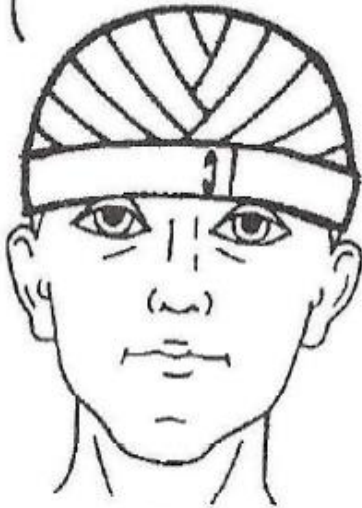
HIPPOKRATOVA ČEPICE (MITRA)

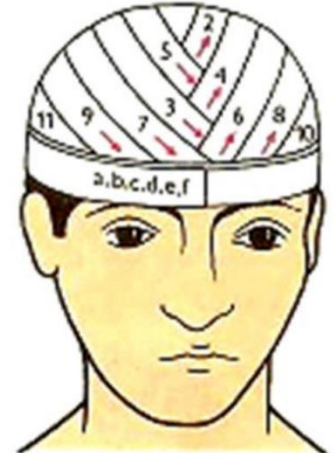
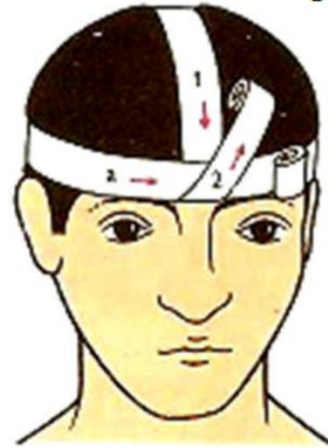
a

b

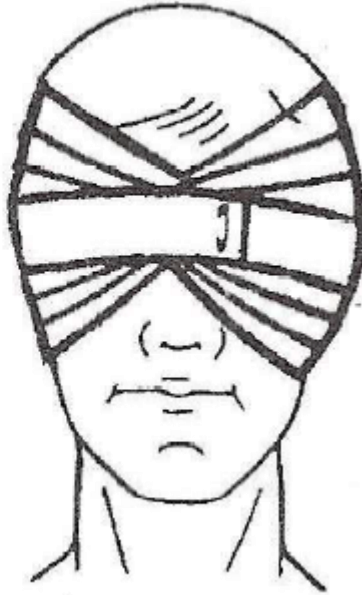
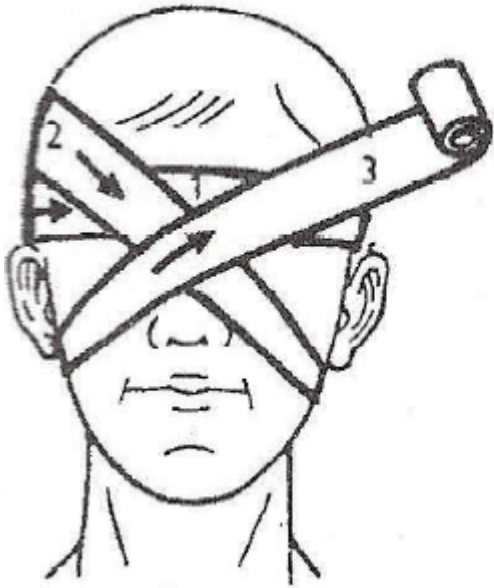

c

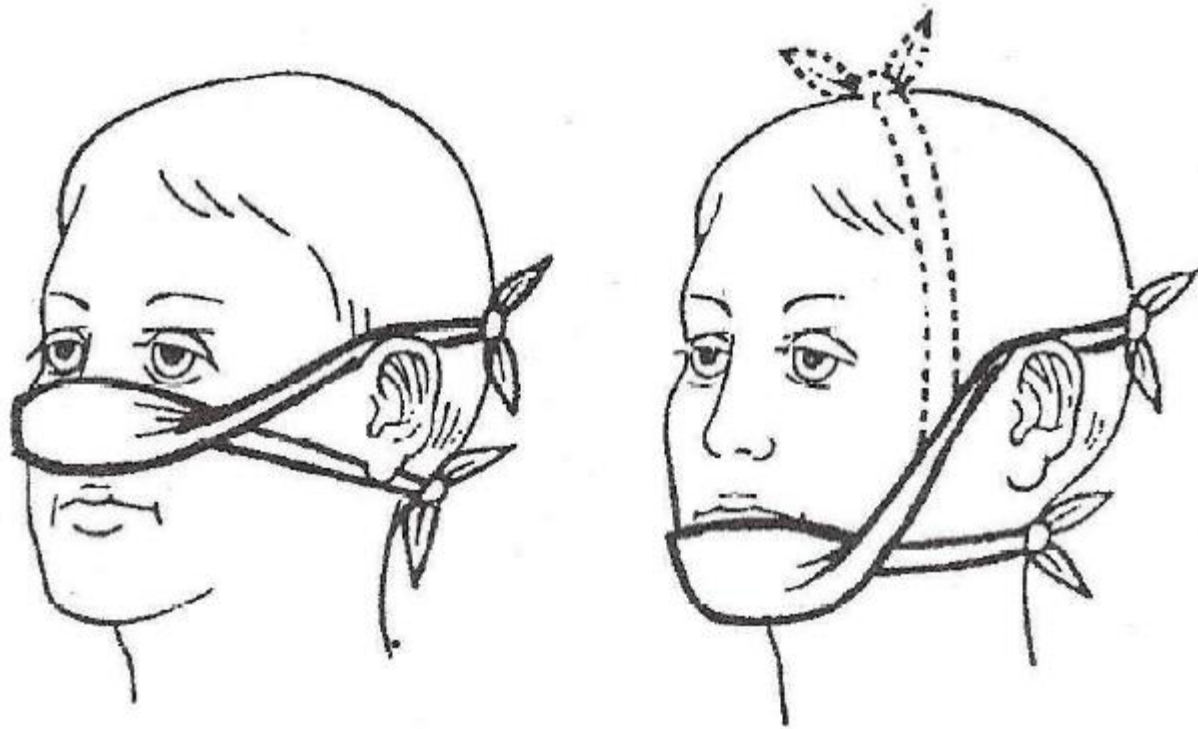
BINOKULUS

Obvaz ucha

PRAKOVÝ OBVAZ NOSU, BRADY

Kompresivní terapie – bandáž DK – prevence a léčba onemocnění žil dolních končetin

- bandáž dolních končetin je obvaz, který se provádí pomocí elastického obinadla jako prevence TEN (tromboembolické nemoci)
- komprese urychluje krevní tok v žilách, proto se obinadlo přikládá od článků prstů přes patu a kotník pod koleno (lýtková bandáž), nebo až do třísla (vysoká bandáž)

Účinky kompresivního obvazu:

- posílení stěny žil
- rozšířené žíly se zužují
- zvyšuje se rychlost proudění žilní krve (prevence vzniku sraženin-trombů)
- opora pro lýtkové svaly, žilní chlopně opět funkční

Indikace bandáže DK (přiložení kompresivního obvazu)

- před a po operaci
- po operace žil
- prevence vzniku krevních sraženin
- varixy
- prevence tvorby otoků

Kdy není bandáž dolních končetin vhodná kontraindikace použití kompresivního obvazu

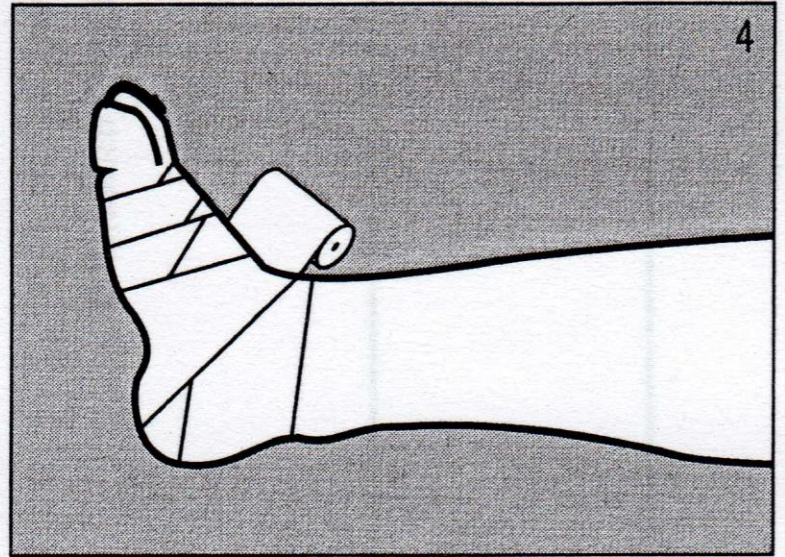
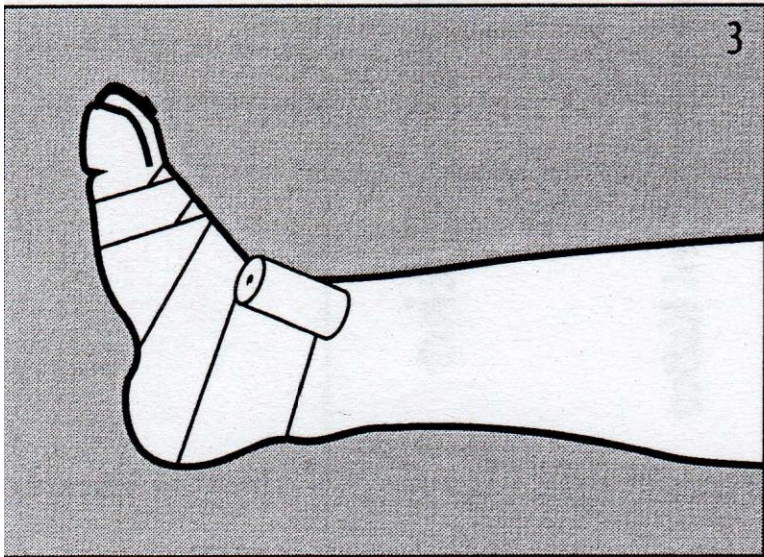
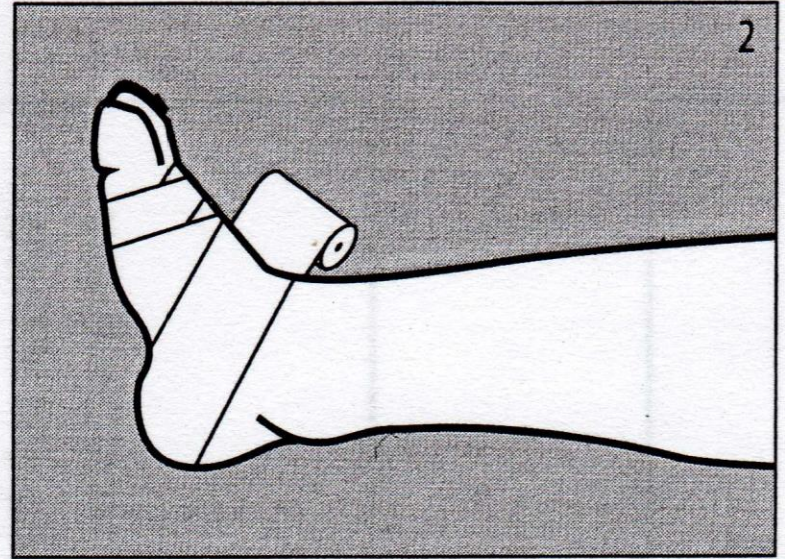
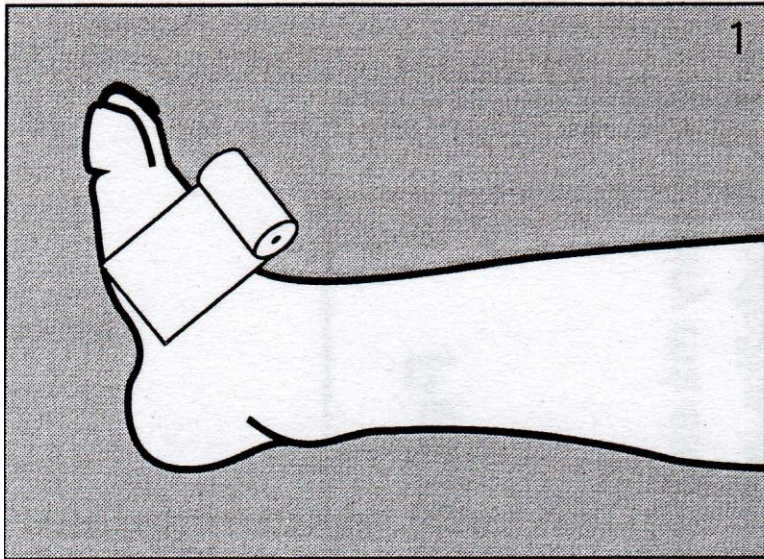
- onemocnění tepen
- onemocnění srdce (selhávání)

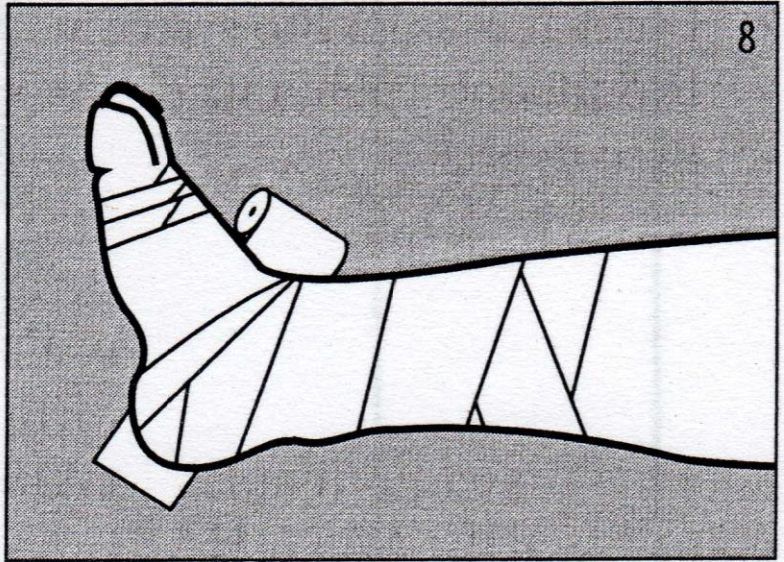
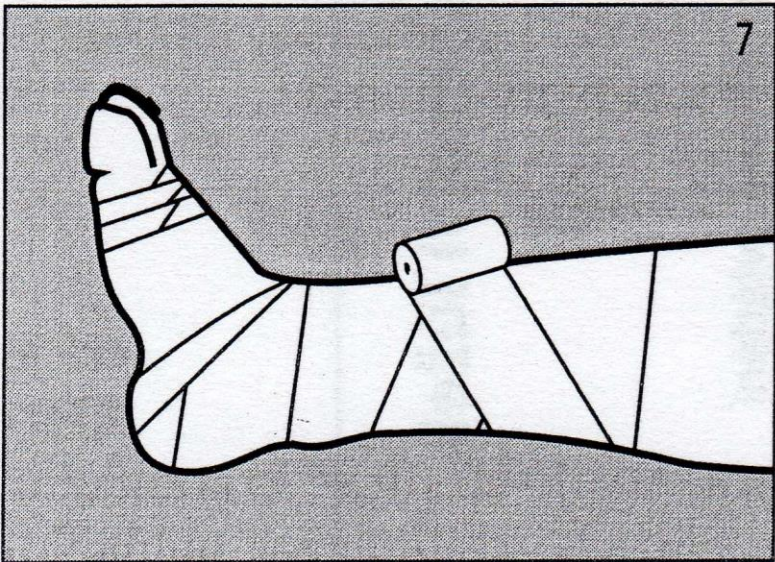
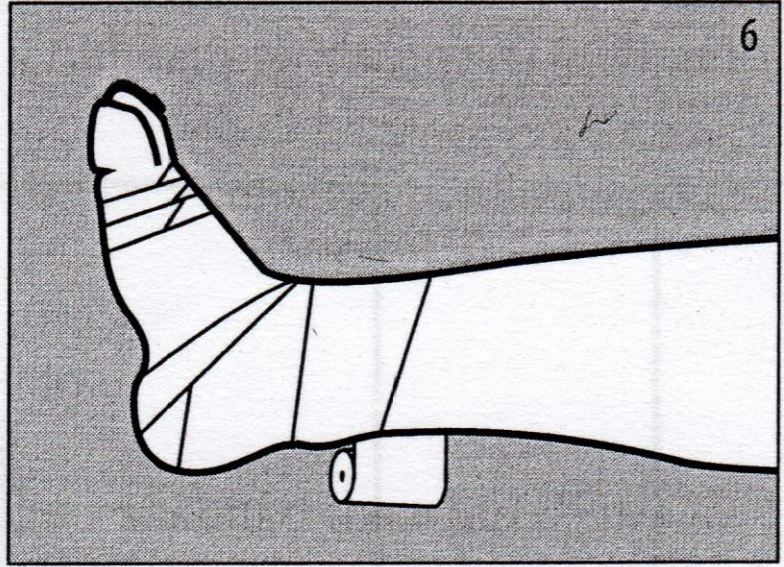
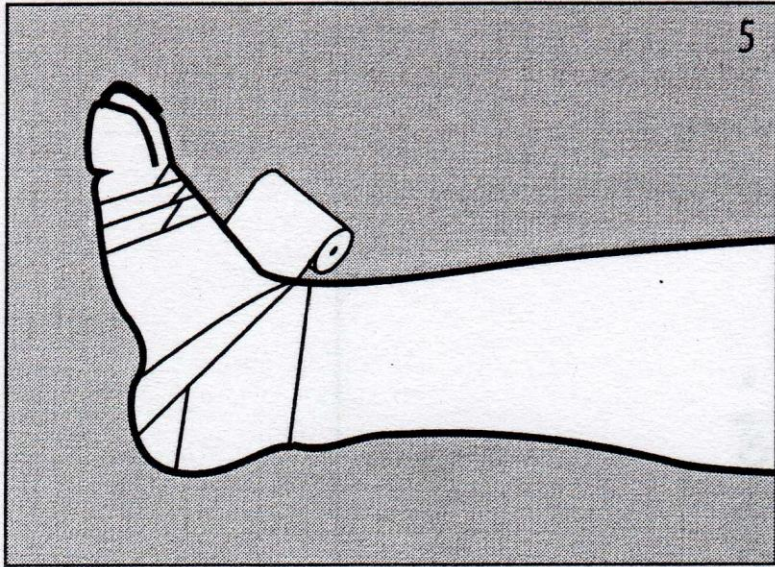
- bandáž se provádí ráno, než pacient opustí lůžko a dokud je pacient vleže
- **cévy dolních končetin musí být před bandáží maximálně vyprázdněné**
- **nikdy nesmí mít pacient spuštěné končetiny z lůžka – bandáž by tak nesplnila svůj účel**
- pokud již nemocný vstal, necháme ho v lůžku minimálně 30 minut ležet s končetinami ve zvýšené poloze, poté se bandáž může provést

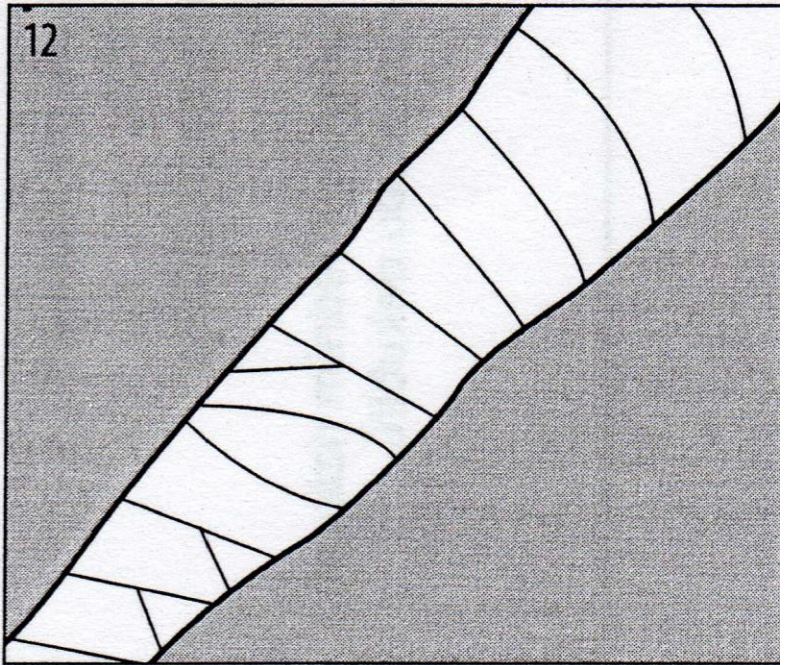
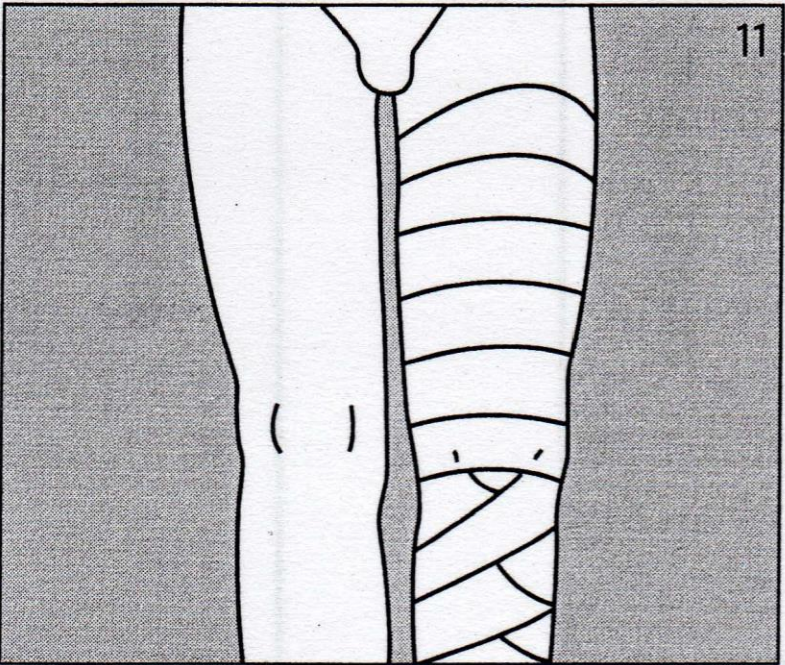
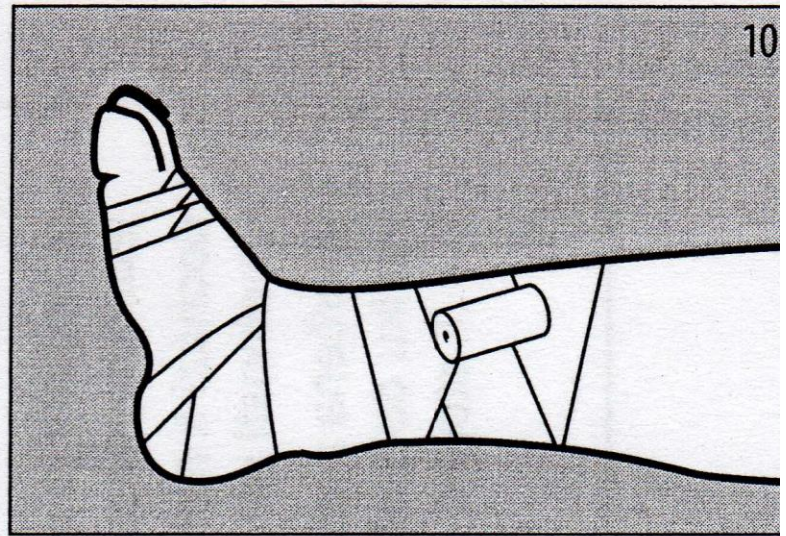
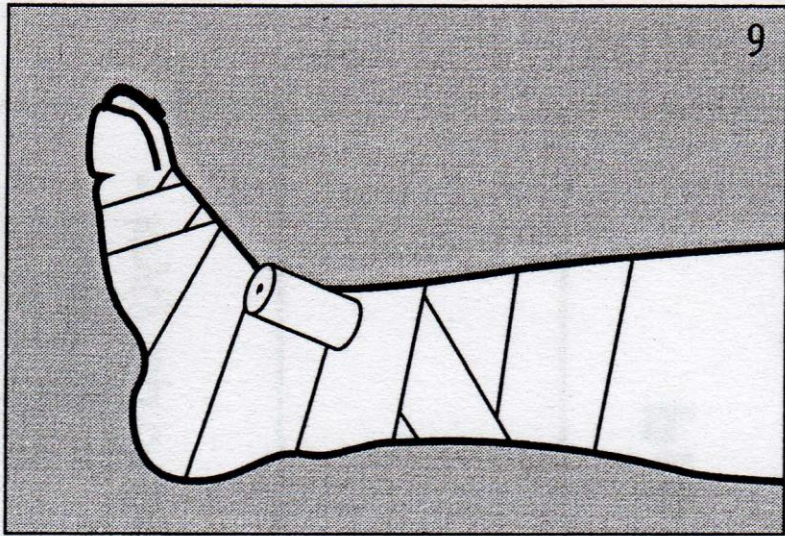
Způsob provedení bandáže DK

- začínáme otočkou těsně pod prsty, postupujeme přes patu, kotník až pod koleno či k tříslům
- od kolene se jemně uvolňuje stažení otáček
- použít obinadla 8 - 10 cm širokého
- otočky se musí krýt ze 2/3

- bandáže dolních končetin se nechávají pacientovi celý den
- sestra musí pravidelně kontrolovat účinnost bandáží, hlavně na patě (často zde dochází ke shrnutí obinadel)
- bandáže však **nikdy nesmí příliš končetiny tísnit** (pravidelně sledujeme barvu konečků prstů na noze)
- na noc se zpravidla bandáže odstraňují, obinadlo se sroluje a pokud je čisté, nechá se u pacienta na další den

Moderní kompresivní obvaz DK

OBVAZY Z HADICOVÝCH OBINADEL PRUBAN

Obvaz hadicový

- Síťové hadicové obinadlo je vysoce elastický hadicový obvaz určený k rychlé fixaci krytí ran na kterémkoli místě těla.
- K fixaci obvazových materiálů po lékařských výkonech na různých částech těla.

VELIKOST - POUŽITÍ

<i>Hadicový obvaz</i>	<i>Aplikátor</i>	<i>Použití</i>
01	0 + 1	prsty rukou a nohou
12	1 + 2	palce, větší prsty
34	3 + 4	ruka, paže (menší)
56	5 + 6	paže, dolní končetina
78	7 + 8	hlava, dolní končetina
T 1	-----	kyčel, stehno, trup u dětí
T 2	-----	trup u dospělých

OBVAZY Z PRUŽNÉ SÍTOVINY

Pro krytí ran s velkou sekrecí na různých částech těla se místo mulových obinadel užívá pružná síťovina. Její výhodou je rychlé použití.

Pokyny pro práci se síťovinou:

1. Zvolíme vhodný průměr síťoviny tak, aby obvaz tlakem nesnižoval krevní oběh. (Průměr použité síťoviny viz dále.)
2. Potřebnou délku síťovinové punčochy naměříme podle obvazované části těla — aniž bychom materiál napínaly — a odstříhneme (obr. 49).

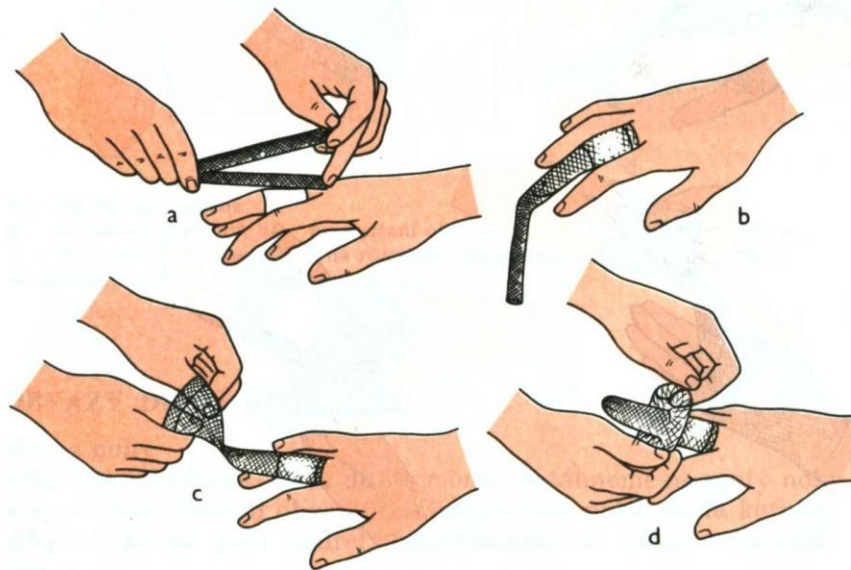
Obr. 49. Délka obvazu se odměřuje bez napínání síťoviny.

3. Na ránu se přiloží krycí vrstva mulu a lehce přichytí proužkem leukoplasti. Vše se přetáhne síťovinovou punčoškou. Síťovina se natahuje tak, že dovnitř vsuneme prsty nebo ruce, síťovinu vypneme a navlékneme.
4. Obvaz se nepřichycuje.
5. Podle potřeby se nastříhne do síťoviny otvor (viz obr. 52).
6. Tam, kde by síťovina mohla při pocení vyvolat odření pokožky (v podpaží nebo mezi stehny), podloží se vatou nebo mulem.

vypne a znovu upotřebí.

Přehled doporučených velikostí pružné síťoviny Pruban

Číslo velikosti	Obvazovaná část těla
1	Obvaz jednotlivých prstů
2	Obvaz dvou prstů
3	Obvaz hřbetu a dlaně ruky
4-5	Obvaz kolena
4-6	Obvaz nártu a plosky nohy
5-7	Obvaz hlavy
7-10	Obvaz trupu: hrudníku, břicha, podbřišku, genitálu, kyčlí

Obr. 50. Obvaz prstu ruky ze síťoviny.

a — odměření síťoviny, b — navlečení síťoviny na ošetřený prst, c—d — dvojité přetočení zbytku síťoviny a nové navlečení na prst.

OBVAZY HORNÍ KONČETINY

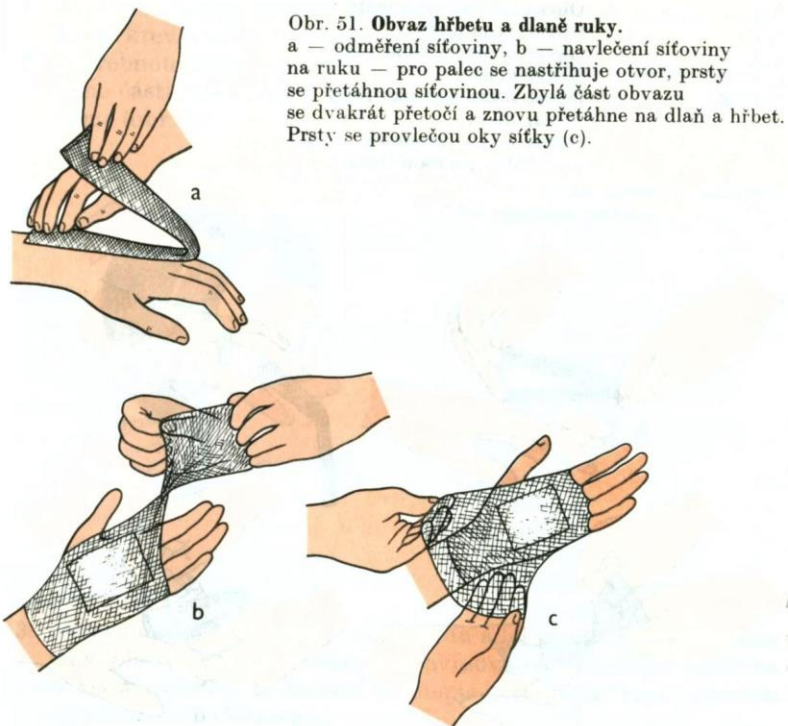
Obvaz prstu ruky

Sítovinu velikosti 1 odměříme a po odstřížení navlékneme na ošetřený prst. Zbylou část u špičky přetočíme a opět navlékneme na prst (obr. 50a, b, c, d).

Obvaz hřbetu a dlaně ruky

Po odměření navlékneme síťovinu 2–3 na ruku až k zápěstí a nastříháme otvor pro palec. Prsty protáhneme síťovinou bez nastřížení. Zbylou část obvazu přetočíme, znovu jí provlékneme prsty a přetáhneme již přes zápěstí (obr. 51a, b, c).

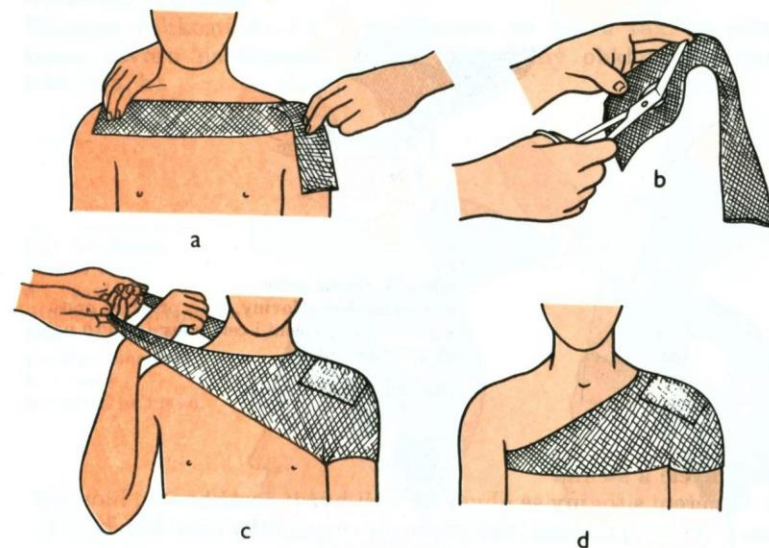

Obr. 51. Obvaz hřbetu a dlaně ruky.
a — odměření síťoviny, b — navléčení síťoviny na ruku — pro palec se nastříhuje otvor, prsty se přetáhnou síťovinou. Zbylá část obvazu se dvakrát přetočí a znovu přetáhne na dlaň a hřbet. Prsty se provlečou oky sítky (c).

Obvaz ramene

Odměřenou síťovinu velikosti 4–5 prostříháme asi 5 cm od kraje v délce 15 cm (obr. 52a, b). Další — nenastříženou část — navlék-

neme jako rukáv na nemocné rameno, kratší část přetáhneme přes hlavu až do druhého podpaží (obr. 52c, d). Obě podpaží podložíme vatou.

Obr. 52. Obvaz ramena.

a — odměření síťoviny, b — prostřížení obvazu 5 cm od kraje v délce 15 cm, c — navléčení nastřížené části na rameno a přetažení kratší části přes hlavu do druhého podpaží, d — hotový obvaz.

OBVAZY DOLNÍ KONČETINY

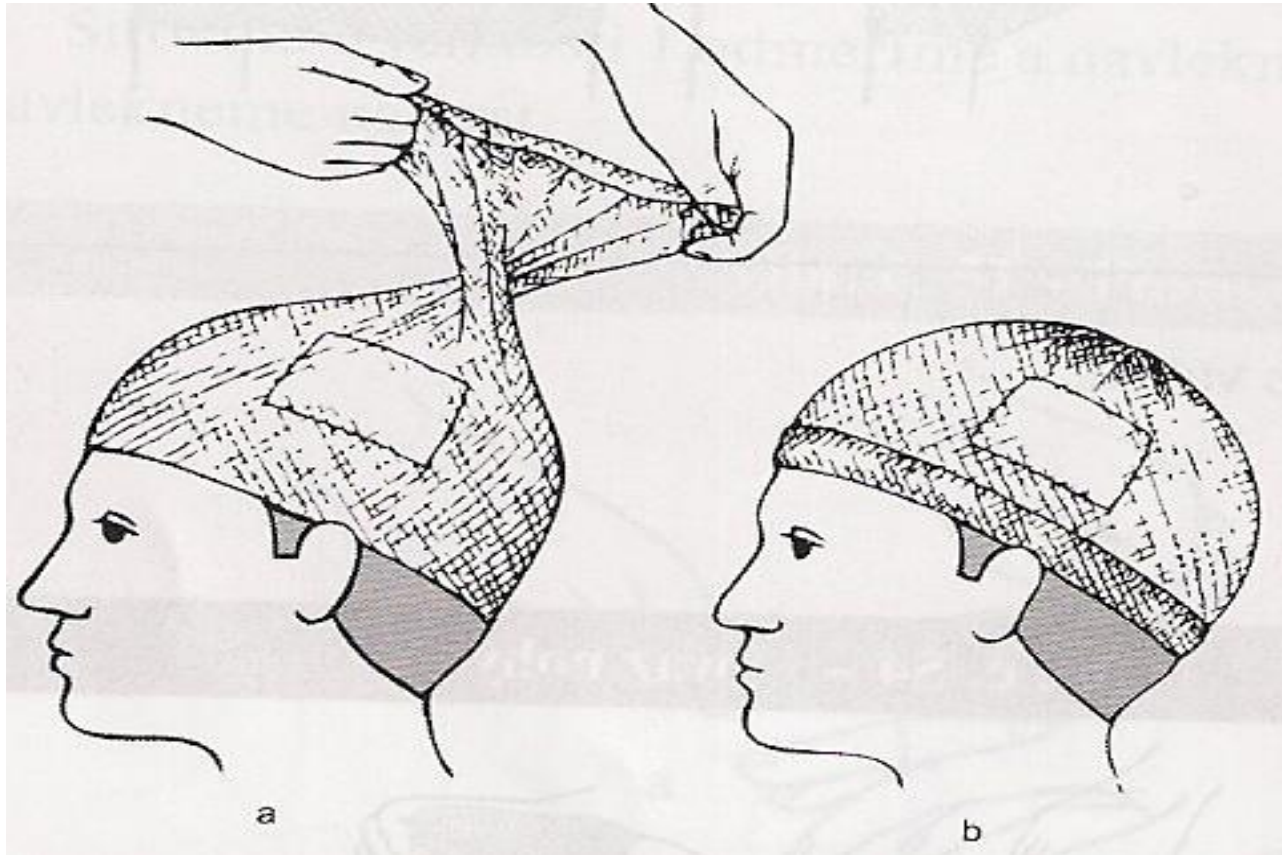
Obvaz nohy

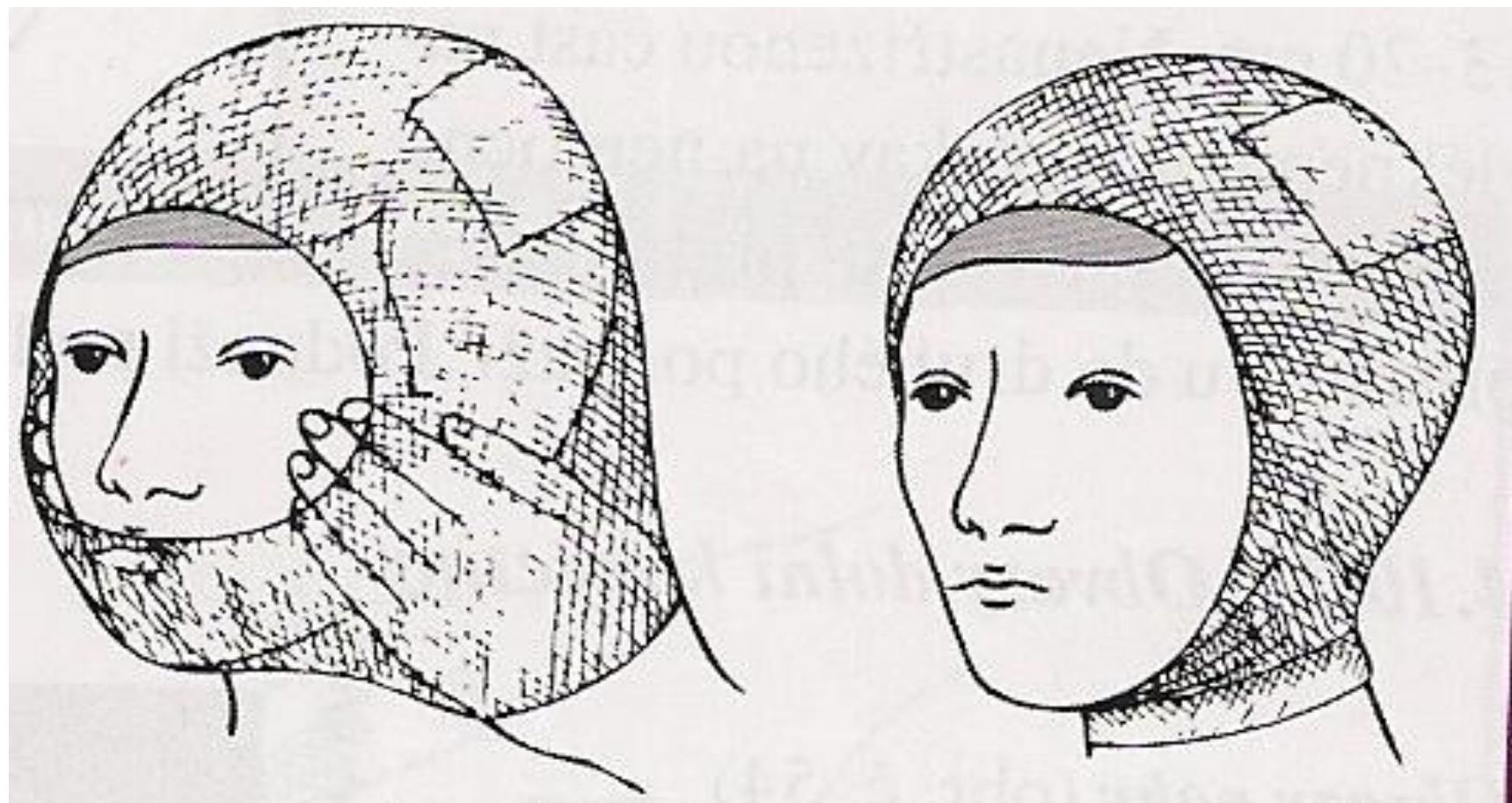
Sítovinu velikosti 4–6 (u dítěte menší) natáhneme na prsty nohy a po dvojnásobném otočení obvaz přetáhneme přes nohu až na kotníky. Aby obvaz na patě nedřel, prostříháme do něho otvor (obr. 53a, b, c).

Při ošetření hlezenního kloubu se síťovina navlékne tak, aby sahala od plosky nohy na dolní část holeně.

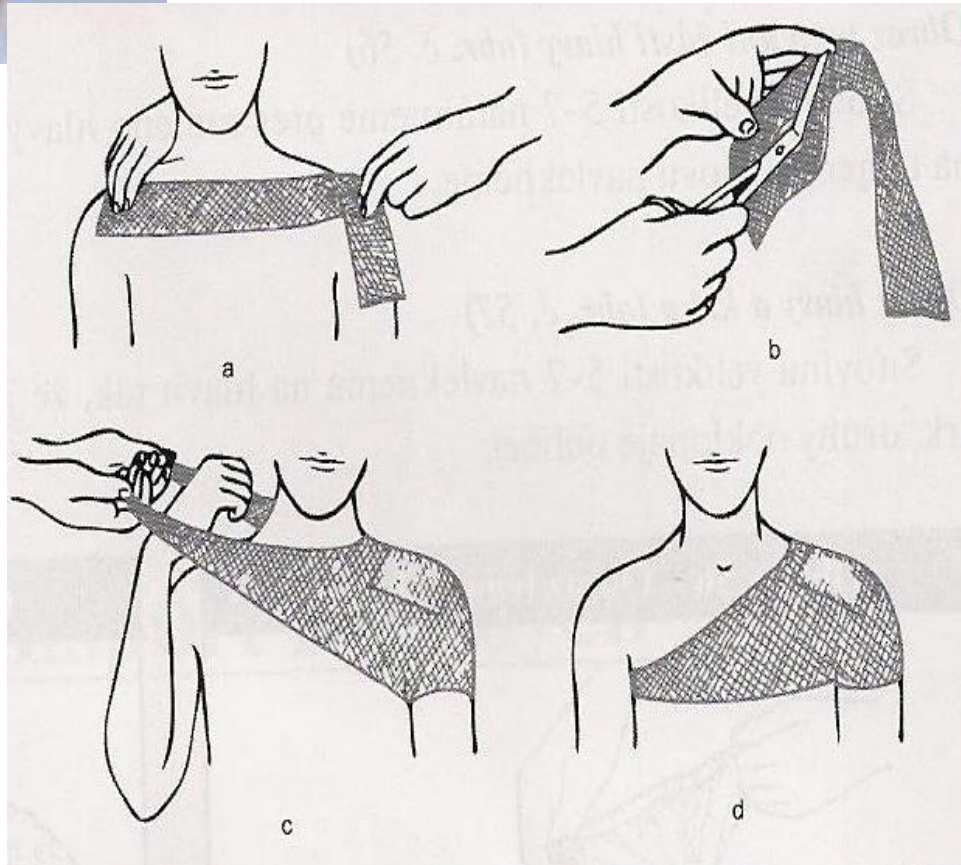
Při obvazu kolena se síťovina navlékne jako punčocha (obr. 54).

HLAVA

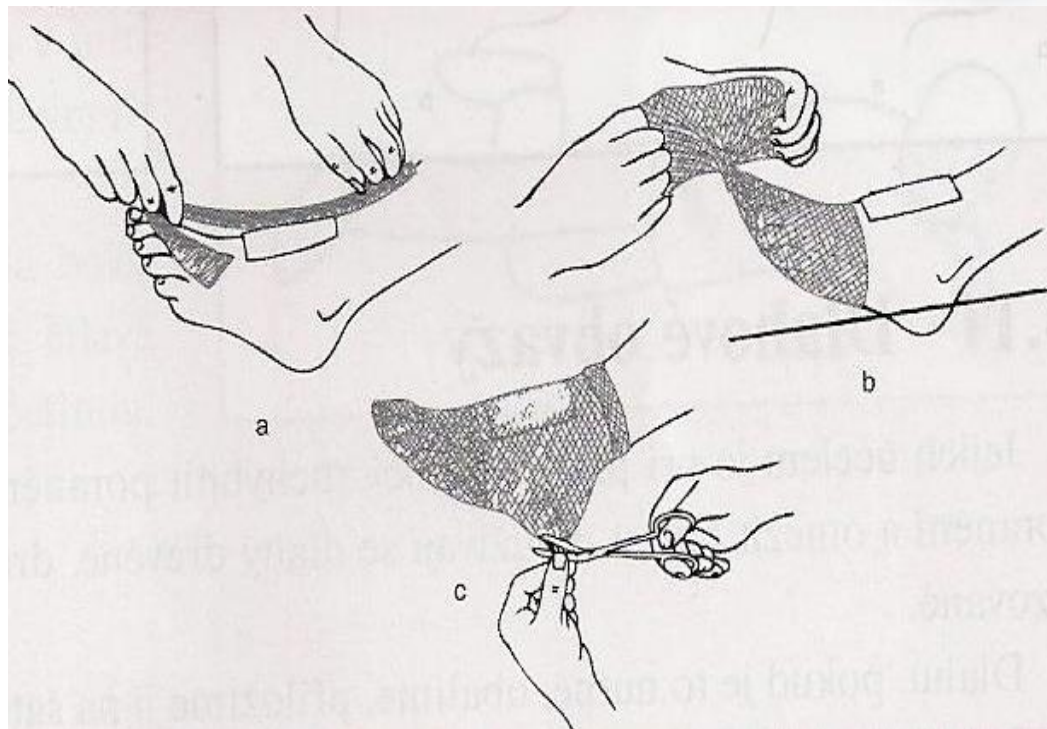

TRUP

KONČETINY

Řezné rány – mašličky, stripy

